

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԵԶ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱԳԻՐ ԳՐՔԻ ՍԿՁԲՆԱՀՈՐՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆ ՈՒ ԱՆԿՈՒՄԸ

Պուլկարիոյ տարածքին վրայ թրքական
տիրապետութեան ժամանակ հայ փոքրա-
թիւ զագութը տարբեր մեծ քաղաքներու
մէջ ցրուած շատ համեստ մտաւոր - մը--
չակութային կեանք մը կը ցուցաբերէ ազ-
դային եկեղեցւոյ ու նոր սկիզբ առած
տարբարական զպոցներու առկայութեամբ ,
ենթակայ՝ թուրք լեզուի ազգեցութեան ու
ճնշիչ մահմետական իշխանութեան : Այդ
վիճակին ան զուրս կը սկսի զալ միայն
Պուլկարիոյ ազատազրութենէ վերջ ,
անցեալ գարու 80-ական թուականներէն
սկսեալ , երբ Երկրին մէջ - Հիւսիսային
պուլկարական իշխանութեան եւ Հարա-
ւային մասի Արեւելեան - Ռումիլիի որ
սուլթանին ենթարկուած է - , կը ստեղ-
ծուին աւելի բարենպաստ պայմաններ քա-
զաքարան ու մշակութային ասպարէզ-
ներս զարգացման : Առաջին ծիւերը կը
ծագին Փլումտիւ , Վառնա , յետակային
նաեւ Բուռաչ , Շումին ու Սոֆիա քաղաք-
ներու հայկական համայնքներու ծոցին
մէջ :

Զեռքի տակ եղած վաստերու հիման
վրայ առանց վարնումի կարելի է պնդել
որ եթէ պուլիկարահայ մամուլի ոկրբնա-
ւորութիւնը կը գտնենք Վառնա քաղաքին
մէջ չնորհիւ ուումանահայ Անդրանիկ
Յովհաննէսեանի (Եօանէսքու) լատինա-
տառ չարաթաթերթ «Յոյս»ի հրատարա-
կումով 1884թ., ապա հայ տպագիր դրֆի
առաջին երկու նմոյշները պուլկարական
հողի վրայ լոյս կը տեսնեն 1885թու-
կանին Փոփտիւ քաղաքին մէջ: Անոր հա-
մար արդէն նախազդրեալներ կային՝ հայ-
րենասէր հայ ուսուցչութեան ներկայու-
թիւնը եւ անոր անխոնջ նույիբեալը՝ Տա-
ճատ Լոթֆեան, որ տակաւին 1883-ին
«Գրասիրաց» ընկերութեան և եղայրու-
թեան հիմը դրած էր եւ չորս տարի շա-
րունակ եղած անոր նախազահը: Ան սկիզ-
բէն կը խորհի շարաթաթերթի մը մի-
ջոցով աւելի բաւ ծառայել իր ազգին մտա-
յին զարգացման, բայց տարրեր դժուա-
րութիւններ արգելք կը հանդիսանան այդ
մտայլացման: Կը յաջողի առկայն երկու
գիրք հրատարակել՝ առաջինը հայտառ
թուրքերէն՝ «Ռումելիի շարքի վէ էրմէ-

«Թուանլիր չափքը զէ ըստ հնիւեր» որուն միշկ օրինակը տակաւին պահանջանք է եւ կ'ընդգրիէ 34 տպագիր էջ, իսկ միւս՝ «Փունջք ընտիգ տռակցաց», որ իր ձեռքս չէ հասած: Թերեւս օր մը պատահամամբ երեւան ելլէ: Առաջին զիրքին որպէս ապաժան հեղինակը ցոյց կուտայ «Գրասիրաց եղբայրութիւն»ը բան մը որ ճիշդ չէ, այլ պէտք է ընդունիլ որպէս անոր տպագրութիւն -- հայտարակութիւնը: Իրականութեան մէջ այդ զիրքը եւ չառ հաւանական է նաև երկրորդ զիրքը տպուած ըլլան տեղւոյն պուլկարական տպարտնին մէջ, ուր Անտոն Գօշ -- Պօյաճան հայկական տառերու տէրը եղած է, դրայսր եւ միաժամանակ տպագրական ընկերակցութեան անդամ: Որոշ կարճ ժամանակահատուածի մը համար հայերէն տպագիր հրատարակութիւններ չկան. 1890-աւկան թուականներուն, այս անդամ Վառնայի մէջ, լոյս կը տեսնեն առաջին չորս հայերէն զիրքերը: Քանի մը տարուան դադարէ ետք կը տկի զրեթէ անընդհատ հրատարակչական աշխատ տանք հայ զիրքի եւ 1897 -- 1911 առաջնակարգ զիրք կը գրաւէ Վառնա քաղաքը: Այս երեւոյթը պատահական չէ, քանի որ Համբաւեան հարածանքներէն ու կոտրածներէն այստեղ ապաստան գտած հայ մտաւորականութիւն մը հոծ հայ բաղմութեան հետ նախապայմանները հանդիպացան այդ զործին: Յիշենք եւ Սրմաքէշխանլեան, Ռ. Զարագրեան, տպագրուիչ հրատարակիչ Ծննիկ Բարսեղեան, որ կը հւեմնէ իր «Արեւելք» («Օրիէնթալ») տպարանը եւայլն: Պէտք չէ մոռնալ որ միաժամանակ այս շրջանին պուլկարահայ պարբերական մամուլի մէծագոյն մասը այստեղ կը հրատարակուի: Մոռնէի մէջ տպագրական աշխատանք կը ծաւալի աւելի նեղ շրջագծի մը մէջ եւ ամենաբարեզմնաւոր շրջանը՝ կ'ըլլայ 1903-էն մինչեւ 1906 թուականը, իսկ Շումէնի մէջ միւսը 1902-էն մինչեւ 1905 թուականը

ՏԱԳԻԱՊԻ ՄԷՋ ԵՆ ԲԻՒՐԱԿԱՆՆ ՈՒ ՄԻՒՍՆԵՐԸ

Նախկին խորհրդային երկրին մէջ տիրող տագնապէն անմասն չեն աստղագիտաբաններն ալ։ Աստղագիտները դժուարին պայմաններու տակ կը ջանան իրենց դործը չարունակել, թէեւ մեծ է թիւը անոնց որոնք իրենց ակնարկը յառած են Արեւմուտք։

Կ Ի Պ Ր Ո Ս
Հ. Բ. Ը. Մ. Ի
ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿՈՒ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ

Իւրաքանչյուր տարեցրջան նոր էջ
կը բանայ Մելգոնիանի պատմութե
մէջ։ Այս տառի եւս ուշածած

66-րդ սովորական էջը, որուն վերջին թու կանոն է 1992, Յունիս 6-ը՝ թուական ո որուն համար մեծ հրազդներ հիւսուեցա նոր խոստումներ տրուեցան տարբեալիքը թուական մը, որուն կը սպասէին մեծ փոքր, դասընկեր և դասընկերուհի, քա եղբայր: Վերջի վերջին ուրախութե եւ յօւղումի օր մը բոլորին համար: Հա տասու թեան ամսաթեառի հայուեցա:

Մանաւանդ վերջին օրերուն դպրությունը բոլորովին տարբեր էր. ինչ ուղարկած գաղաքանի աշակերտները կ'ուղարկած են, որ տարբեր ջրան մը բոլորած եւ յաջորդ տարի պիտի մադլցին դասարանը մը վեր, սակայն երեք դասարաններ ներկայացուցիչները ներքուստ կը ցէին, քանի որ պիտի բաժնուէին իր ընկերներէն եւ ինչո՞ւ չէ, օր մըն հերթը իրենց պիտի հասնէր ճաշակի կեանքի զառնութիւններէն մինչ բառ նումը։ Խակ երիցագոյն դասարանի շ

Ըստաւարտները խամրգավառ կ'կրեւէ
քանի որ երկար տարինե՞ր տքնածան
խատանք տանելէ ետք կ'արժանանա
յաջողութեան զափնեպսակին, ապ
ակամայ իրենց հոգիներուն մէջ նոր
մը բոյն կը զնէր՝ բաժանման ցաւը,
կարելի է կոչել մելոդիանցիի մը անս
փելի ցաւը:

Արոշեալ Երեկոս Համած է քը արդէս .
բեմնի համելի կեանքը կը հանիք
աւարտին : Պատանեկութիւնը նոյն
վերջ կը դանիք . քամն հաստատա
պարման . պարմանուհիներ այժմ ինք
վստահ քայլեր կ'ուզզէին դէպի երիս
սարգութիւն :

Աւանդութեան համաձայն, հանդիս
թեան բացումը կատարուեցաւ պաշ
մունքով, անմահ բարեբարներ՝ Կար
պետ եւ Գրիգոր Մելքոնեանի դամբա
առջեւ, երեկոյեան ժամը 7.30-ին։ Հ
տառութեան երգչախումբը երգեց «Ս
Սուրբ»ը, որմէ ետք աւարտական գալ
բանի տան եւ սանուհի մը մէկակա

Պուլկարահայ Հանրութիւնը հեռու
եղած ընկերացին կեանքէն եւ մասնակի
է քաղաքական տարրեր խմբումներու
Առաջին հերթին ընկերացին - ընկերու
րական զրականութիւն կը հրատարակ
Ռուսէի մէջ 1900-ական թուականներու
որպէս օրինակ ցոյց տանք Վլհէլմ Լի
նեհթի «Ճանձերն ու սարգելը», կ
Քառուցքիի «Զուարծուեան տօներ ու տօ
կուուի» սարգիս Քալաշեանի թարգ
նութեամբ հրատարակուած՝ «Ազգերի
յիսեան տօնը», «Կապիտուլ եւ Սչխատա
եւ այլ գործեր։ Ազգային հարցերու
պակցութեամբ ու դաշնակցական ու պ
թեամբ գործեր աւ տպագրուած էն մ
նաւորաբար 1930 - 1940-ական թուակ
ներուն եւ կարելի չէ անտեսել այնու
վերնագրեր, ինչպէս՝ Հայկ Աստոտ
«Հայաստան՝ Արիական Նախադիրք Առ
ջաւոր Ասիայում», «Մատաճումներ Հ
կագան ճգնաժամի», Հայ Յեղափոխ
թեան եւ Մայիս 28ի մատին», Գ. Նժղու
«Իմ պատասխանը», «Ամերիկահայութ
նը, Յեզր ու իր տականը»։ Բոլորն
այսօր հազուագիւտ նմոյշներ։

(Մնացեալը յաջորդով)

ՊՈՒՂԿԱՐԻՈՅ ՄԵԶ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱԳԻՐ ԳՐՔԻ
ՍԿԶԲՆԱԿՈՐՈՒՄԸ,
ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆ ՈՒ ԱՆԿՈՒՄԸ

(Բ. Եւ վերջին մաս)

Պուլկարահայ գաղթօճախի հոգեւոր կրօնական կարիքներուն ծառայած են 20-ի մօտ տպագրուած ինքնուրոյն ու թարգմանական որ եկեղեցական գրականութիւն կրօնական որ բուժեական քովանդակութեամբ, ըլլայ քրիստոնէկութեան, ըլլայ մահմետականութեան չուրջ։ Այս բնագաւառին մէջ յաճախի կարելի է հանդիպիլ Արքահամ Ամերիխանէանի անունով ստորագրուած զիրքերու, ինչպէս՝ «Քրիստոնէկութեան Աստուածային ծաղումը», «Կարլացէք Աւետարաննը», «Հոգեւոր երգեր», նաև՝ «Ղուրան», «Մուհամէտ» եւայլն։ Աւելի ուշ Վիշնայի Միթթարեան ուխտի հայրեր Փլովտիւի մէջ ուր համանուն դրաբոցի ուսուցիչնեց են, կրօնական զիրքերով կը շարունակեն քրիստոնէական քառոչչութիւնը տարբեր սեռերու զիրքեր սեռերու զիրքերը։

Պոլվկարահայ դպրոցներու աշակերտ
տութեան ուսումնական կարիքները գոհա-
ցընելու համար մինչեւ 1944 թուականը
սպազրուած են երեք տասնեակ դասո-
պիրքեր հայերէն լեզուի, հայկական քե-
րականութեան, Հայոց պատմութեան,
ուղղագրութեան բառիրքեր, ընթեր-
ցարաններ : Անոնց հեղինակները եղած
են Սուրբն Վեցիկեան (Ազգային Վար-
ժարանի նախկին տնօրէն, անարդարօրէն
գործէ հեռացուած համայնավարական
հշխանութեան հաստատումով այստեղ),
Հայր Եփրեմ Պօղոսեան, Հայր Համարտապ
Ղոկեան և ուրիշներ : Յիշեալ թուականէն
իերջ հայեցի դաստիարակութիւնը ու
հայերէն լեզուի ուսուցումը եղաւ Խոր-
ջորդային Հայաստանէն բերաւած արե-
ւելահայերէն լեզուով ու նոր ուղղագրու-
թեամբ գտառագիրքերով, որոնք բացառա-
կան գեր կատարեցին Հայերէն լեզուի իւ-
ացման կապակցութեամբ : Պարտադ-
ուած սխալ հասկացողութեան պառզն

Եր այդ, որ հիմա տասնեակ տարիներու աշխատանքով արեւմտահայերէն զասադիրքերով պէտք է սրբագրենք տեղի ու եցած լեզուական խաթարումը:

Պուլկարանայ եղագիր չըառարարակուու-
թիւններ կը ներկայանան կեւոն Մկրտիչ-
անի «Պուլկարերէն ։ Հայերէն ։ Տաճ-
կերէն» թառարանը՝ տպուած 1904-ին
Սոֆիա, Հարիթոն Կենտիեւի «Տէսական
ու դրձնական քերականութիւն պուլկա-
րերէն լեզուով» լոյս տեսած՝ Փլովտիւ
1897 թ. փրոֆէսօր Վահան Թովմանցի
«Պուպերացիա» աշխատասիրութիւնը,
ոպուած՝ Սոֆիա 1933-ին, Երուանդ Արք.
Քերտահճեանի «Փ. Պոլաց Հայ լազու-
թի ծագումը եւ անոր եկեղեցին (1828 ։
1928)» եւալլն :

Բացառիկ հրատարակութիւններ են և
ուստեղիքքերը, որոնք աւարելի նվաթերու
ողջքին կուտան պատկերն ու վիճակը
ուսքիքը պուշկարական քաղաքներու հայ
աղութներուն, առհասարակ կարեւոր
իւթեր կը պարունակեն Պուշկարիոյ հայ-
տկան գաղթօճախի պատմութեան վե-
արերեալ։ Առաջին տարեկիրքերը լոյս
ը տեսնեն Սոփիա յաջորդաբար 1934-ին
և 1935-ին, Արմէն Սեւանի աշխատանքը
և «Մասկո» տարեկիրք անունը կը կրեն,
ետոյ 1936-ին «Վիթոյ - Աքարտա» տա-
րեկիրքը, որ Տիգրան Մարտիրոսեանի աշ-
տանքն է, իսկ 1938-ին Փլովարի մէջ
ու ապուի Ներսէս Գասանիանի ու Յակոբ

Րաբաշլեանի «Հայրենի Տարեցոյց» :
Կարելի է ընդլայնել տպագրուած պուլ-
տրահայ զիրքերու ցանկն ու անոնց հե-
ինակներուն անունները , որոնք աւելուրդ
ուղղ պիտի մեծցնեն յօդուածին ծաւալը :
Դիայն յիշաստակենք որ մեզ մօտ լոյս
ենսած են ճաշ հայտառ թուրքերէն զբր-
ոյիներ այն ժամանակ , երբ բաւական թի-
ով հայրենակիցներ հալածուած՝ թըր-
ական իշխանութենէն , ապաստանած են
ուրկարիս եւ անոնցմէ ոմանք աւելի զի-
ակ եղած են թուրքերէն լեզուին 1897 ։
915 շրջանին :

Թիւնը անոր սկզբաւրութենչն մինչեւ
մեր օրերը կարելի է համեմատարար քանի
մը հատուածներու բաժնել :

Ա. Սկզբաւրութեան շրջան (1885-
1900) . . Երբ ընդհատումներով հրատա-
րակուած են 34 հայերէն ու 4 հայտառ
թուրքերէն գիրքեր կամ ընդհանուր 40
վերնագիր գիրք : Անոնք տպուած են Փը-
լովախւի «Հայութվո» (Անտոն Գոշ Պօյա-
ձեան), Ռուսէի՝ Գ. Գ. Մաղմանեանի,
Գ. Տէօքմէնեանի, Ռոկլէվ Նատեժտա եւ-
ալլ տպարաններու մէջ : Վառնա այդ ըր-
շանին կը գործեն «Արեւելեան» (Օննիկ
Բարսեղեանի) Քլնչօ Նիքոլովի, «Իրա-
ւունք»ի եւ այլոց տպարանները, որոնք
լոյս կ'ընծայեն բաղմաթիւ գիրքեր :

Բ. Ապրագւման ու ընթայենման շրջան (1901 - 1925). Երբ հայ գաղութիւնում անհրաժեշտ կը դառնայ աւելի այն հասարակարգի մը համար զոհացը աւել գրքի պահանջը եւ այդ ժամանակա-ատուածին հրապարակ ելած կը տես-նեանք 105 վերնագիր հայերէն գիրքեր եւ հայատու թուրքերէն գրքոյիկ: Անոնք պայուած են Փոլիտիւ «Մազմիկ» ու «Հա-աստան» տպագրութեամբ, Վառնա՝ «Ա-եւելեան», Քընչօ Նիքոլով, «Ղզաիմ-ոսթ» եւ այլ տպարաններու մէջ: Ռուսէ՝ «Վերածնութիւն», Գ. Գ. Մազմանեան և այլն տպարաններու մէջ: Նուազ նշա-ակութիւն ունեցած են Սոֆիայի ու Շու-էնի տպագրական արտադրանքը, Յատ-ուպէս Շումէն քաղաքի մէջ շատ կարճ ժամանակի մը ընթացքին հազիւ երեք արքի տպագրական աշխատանք տարուած հայ գրքի հրատարակութեան կապակ-ութեամբ եւ յետոյ լրիւ դադրած:

Գ. Ա. Վերելիքի շրջան (1926 - 1944). Ապագրական յարածումն զարդացումը այս ամանակարնթացքին համար սերտօրէն ապուած է հայկական մեր տեղական բազութներու տնտեսական, մշակութա-ին, միութեական կեանքի աշխուժաց- ման հետ։ Երկրին մէջ տիրող բարենպաստ պայմաններու չնորհիւ առաջ կուղան աւել հայրենակցական ու տարրեր հայ- կական քաղաքական հոսանքներ, որոնք ահազգաբուած են անձնական մամուլով ու տպագրական գործով։ Պէտք է ընդլա- նել, որ տպագրական ու հրատարակչա- լան գործը կը կեղունանայ Փլուտիկ ու Սոֆիայի մէջ, իսկ միւս երեք քաղաք- ներու տպագրական աշխատանքը հայ- րքի լոյս ընծայման գծով յաջորդաբար

ըստ նույագի եւ 1929 թուականէն վերջ լրիւ
լը դադրի : Ցիշեալ ժամանակի տեսողու-
թեան տպուած են 206 վերնադիր հայերէն
փերքեր եւ աւելի փոքր ծաւալով զբացի-
ւեր ու պիոչիւրներ կամ ընդհանուր պուլ-
լարահայ զրքի քանակի 58,36 տոկոսը :
Այս շրջանին Փլովտիւր մէջ զարծած են
իրաժամանակ «Թ. Իզմիրէան», «Լոյա»,
«Առնա» եւ այլ տպարաններ, իսկ Սո-
վիայի մէջ կը հիմնուի առաջին հայկա-
նան հրատարակչական «Մասիս» ընկերու-
թիւնը, որ նոյնանուն մատենաշարին զծով
ըստ հրատարակէ իր սեփական տպարանին
մէջ աւելի քան 70 վերնադիր հայերէն
փերքեր : Զգալի ներդրում հայ զրքի տը-

զագրութեան համար ունի Պետրոս Պա-
րզձեան տպարանը, որ ծանօթ է նաև
Աթահվիրայց» անուան տակ: Սովիտայի մէջ
ուարբեր ժամանակներ դործած են «Հայ
իիր», «Արագս» եւ այլ տպարաններ:

Տպագրական աշխատանքը հայ տպա-
րաններու եւ զրաշտրներու չնորհիւ յա-
սած զացած է: Անկարելի է մոռնալն եւ
այլական ձուլարանները Վառնայի ու
Եղիշեյի մէջ, վերջինս սեփականութիւն
և ահքամ Մինասեանի, առանց անտես
առնելու եւ Կ. Պոլսէն բերուած տարբեր
ութիւն տառատեսակներ ու թուանշաններ,

ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ

1987-ին ի վեր միջազգային մամուլ
կ'արձագանդէ տարածայնութիւններու ո-
րոնց համաձայն, Հարաւային - Ամերի-
կայի երկիրներու թշուատ շրջանավճներու
երախանները կ'առեւանդուին ու կը սպան-
նուին ցանցի մը կողմէ որ «ասլրանք» կը
հայթայի հարուստ երկիրներու, յատ-
կապէս Միացեալ և Նահանգներու «գոր-
ծարաններու դրամատան»: «Մարդկային
իրաւանց» միջազգային գաշնակցութե-
էն պատասխանատու մը անհարկելով այս
հարցին, կը բացատրէ թէ 1988-ին Կուա-
թեմալյայի մէջ այս տարածայնութեան աղ-
բեկներուն մասին հետազոտութիւն մը
կատարելէ ետք, համոզուած է որ ՔԱ-
ԿԵ - ՊԵ-ի կողմէ ապատեղեկատուութեան
մը արդիւնքն են անոնք:

Ապատեղեկատուութիւնը այնպիսի չա-
փանիչի մը հասած է որ յիշեալ պատաս-
խանատուն՝ Ալէն Ֆէտէր մամուլի ասու-
լիսի մը ընթացքին յայտնելէ ետք թէ
երախայ որդեգրելու հարցին մէջ օրինա-
զանցումներ կան, սակայն ոչ մէկ փաստ
ձեռք ձգած են գործարաններու ապօրինի
հայթայթումի մը մասին, յաջորդ օրը
թերթի մը մէջ կը կարդայ ճիշդ հակա-
ռակը. Հոն իրեն լուսել կը տրուի թէ ման-
կական գործարաններու դէափ Միացեալ
Նահանգներ մաքսանենդութեան մասին
ապացոյցներ ձեռք ձգած է :

Ուրիշ մը «Մանուկներու պահպանութեան» միջազգային կազմակերպութիւն» իրաւագէտ մը նոյնպէս կը գանգատի սուսահապահակումներէ. «1987-ին «Խովհանոս» լրագրողին հանդիպեցայ. Պոլիխիայի մէջ երախտաներու ապօրինի որդքեգրումին մասին խօսեցամբ : Ան իսեղաքիւրեց ըսածներս ու նոյնիսկ ինձի ըսել տուառ որ փորք բացուած երախտաներու դիակներ տեսած էի, որոնց գործարանները Միացեալ .. Նահանգներ կը զրկուէին : Անհերեթ բան է ատիկա» կը պահպանութեան ներու առաջապահներու մէջ:

բացատրէ Ս անուններու պաշտպահութեան
ժընեւի մէկ պատասխանատուն :

ւած են անհրաժեշտ քանակութեամբ տառատեսալիներով :

Ծընան մը, երբ կը հետապնդուէր այն բռ-
ուրը, որ Համայնավարական գաղափարա-
խօսութեան Վողմնակից չէր :

Ստեղծուած միակ Հայկական մշակութային «Երեւան» միութիւնը, որ մինչեւ շեալ 1989 թուականը ու անոր համանուն օրդանը, զեկավարուած՝ հայ Համայնապարներէ, կը հետեւէր Պուլկար Համայնավար Կուսակցութեան ցուցմունքնեռուն, կարող չէր գոցել այն բացը, որ ըստ եղծուեցաւ մեր գաղութին հայ ազատ մամուլին վերացումով։ Հայ տպագիր լրքի Հրատարակումը զդալի է 1944-1949 թուականներուն, իսկ անկէ յետոյ ժիշել 1989 թուականին մատի վրայ կը համբուին անոնք։ Աւելի կարեւոր վերնադիրներ են «Բանաստեղծութիւններ» Խ. Դոթել, Թրգմ. Մէսիխ Խոջիմանի, «Յուարձան Նոյեմբերեան Հայաստանի» Տիգրան Մարտիրոսեանէն, «Հայերէն լեզուի դասագիրք» և այլն աշխատանքներ։

նարուած են խորհրդային ՔԱ. - Կի. -
Պէ-ին կողմէ : Խոկ այս կազմակերպու-
թեան մէկ բանքերը պատասխանելով այս
կարգի ամբատանութիւններու , կ'ըսէ թէ
նախկին ՔԱ. - Կի. - Պէ-ն ոչ մէկ կապ ունի
այդ բաներուն հետ . այո՛ , ճիշդէ է որ
1983-ին Միացեալ - Նահանգները վար-
կաբեկելու նպատակով յօրինուած էր վար-
կած մը թէ սիտայի մեկնակէտը Փէնթա-
կոնի տարրալուծարաններն էին ուր կա-
տարուած փորձարկումներէ այդ ախտ
ծագում առած էր . սպիայն ազատութեան
օրերու ՔԱ. - Կի. - Պէ-ն ընդունած էր յան-
ցանքը . նոյնը պիտի լնէր եթէ մանկա-
կան առեւանդումներու եւ գործարաննե-
րու մաքսաննդութեան պարագան իր
գործը եղած ըլլար : Նոյն պատասխանա-
տուն կ'ըսէ . թէ սիտայի պատմութիւնը
պատասխան մըն էր ամերիկեան այն պլն.
դումներուն , որոնք նախկին ՔԱ. - Կի. -
Պէ-ն պատասխանատուններէն կը նկա-
տէին Պատին մահափորձին :

Այս բացատրութիւնը չի գոհացներ առ
կայն ամերիկեան տեղեկատուութեան
պաշտօնական գործակալութեան այս մար-
դի մէկ պատասխանատուն . ան վստա՞չ է
թէ ՔԱ . . Կէ . . Պէ-ն ոչինչով փոխուած է
և եթէ չուզեր խոստովանիլ, պատճառը
այն է որ նախ կը զգուշանան վասնդի են-
թարկելու իրենց գործակալները որոնք
գործունէն կութիւն ցոյց կուտան տակա-
նին, երկրորդ՝ միշտ կը մտածեն որ օր
մը կրնան նոյն տարածայնութիւնը այժ-
մէականացնելու պէտք ունենալ :

Այս բոլորէն անկախ, ուշագրաւ է որ
գործարաններու պատուաստումի հարցը
լայնօրէն կը զբաղեցնէ միջազգային մա-
մուլք։ Այսօր ոչ միայն թերած երկի-
ները կը հաւատան որ հարուստները իրենց
զաւակներուն աչքերուն պէտք ունին, այլ
այս վերջիններն ալ կը վախնան օր մը
առեւնդուելէ ու երրորդ աշխարհի երկիր
մը մէկ անկիւնը զործողութեան սեղանի
մը վրայ ձգելէ, օրինակ, երկիրամ մը . . .

սլատրաստել» թրգմ. Մ. Թէրքեան ու Յ. Կիլիկեան:

Հայ տպագիր գրքի պահասխն առաջը
առնելու համար պարբերաբար Խորհը-
դային Հայաստանէն գրական գեղար-
ուեստական եւ այլ գրականութիւն ու
պարբերական մամուլ կը ստացուէր ըրուն
ալ արեւելահայերէնով, եւ դժբախտարար
քիչ ընթերցողներ ունեցան: Պատճառը
ոչ միայն լաւ հայերէն չգիտնալի էր,
այլեւ այն պարագան, որ հայ էրիտա-
սարդութիւնը հնարաւորութիւն ունենա-
լով յաճախել պետական համալսարան-
ներն ու հիմնարկները, ենթարկուեցալ
պուլկարերէն լեզուի ազգեցութեան և
կլանուեցալ օտար միջամայրի մէջ: Բա-
ցասական անդրադարձան եւ խառն ա-
մուսնութիւնները, որով ալ աւելի նուա-
զեցաւ հայերէն կարգացողներու քանակը:
Ծատ հաւանական է, եթէ վարչածելը
բանի կերպով փոխուած ըլլար, մեր օրե-
րուն պիտի հասնէր սերունդ մը, որ պա-
գայնօրէն աւելի ինքնապիտակախց պիտի
ըլլար եւ աւելի փարած՝ մայրէնի լեզ-

Հիմա, երբ արդէն համայնալարու-
թեան մղձաւանջը հեռացած է եւ առկայ
են ազատ ապրելու, ազատ ստեղծագոր-
ծելու, սեփական աշխատանքը ունենալու,
եւ ազգային աւանդութիւնները վերա-
կանդնելու պայմանները, պարտք կը մնայ
հին ու միջին սերունդին ձեռք առնել նուև
հայ գրքի հրատարակման գործը, որպան
ալ ան անհասութաբեր ըլլայ՝ նեղ լն-
թերցողներու շրջանակի մը հսմաք, այն
յոյսով, որ այդ վիճակը կարելի պիտի
ըլլայ բարեփոխել, մանաւանդ եթէ նկատի
առնուեի, որ մեզ մօտ կը գործեն մնայուն
ու կիրակնօրեայ հայկական վարժարան-
ներ ու հայերէն լեզուի դասընթացքներ,
երեւան եկած են բարեգործական եւ լո-
կառուտական միութիւններ եւ այն:

ՎԵՐՋԱԼՈՅՄԻ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

ՅՈՎՀ. ՅՈՎՍԵՓԵԱՆ

Արտզակ սերունդի մը վերջին վկաներն են դոր կը թաղենք ամէն օր : Այն սերունդը որու շնորհիւ հայկական ողի մը դոյացեց «Երկրորդ» մկրտուած այս հայրենին մէջ, որ Ֆրանսան է քիչ մը բուրբոնն եւ առավելաբար Հայերուն համար, որոնք անապատէն ու որբանոցէն ետք ապատան գոս :

Այդ սերունդը այլեւս միայն լիշտատի պիտի լլայ, քանի կեանքի բնական ընթացքը մնացորդացն ալ յաւիտնեակութեան համար համարան բռնած է այլեւս :

Այդ սերունդի մը կը թովհ. Յովակիկան, համար Տիգրանակերտ 1910-ին, որու հայրը առաջին գոհերէն էր 1915-ի ջարդերն, քիչ ետք ալ մայրը, թունաւորուած թուրք թժիւքի մը գեղէն : Ութ տարեկանին կը դրուի տեղույն Ս. Կիրակոս եկեղեցին վերձուած որբանոց գպրոցի, ապա 1923-ին մօրաքրոջ հոգածութեամբ իրթայ Հայէպ, հոն ալ որբանոց : 1925-ին է ու տարիքը խարդարենով (մեծցնելով) այստանքի պայմաններով կը համար ֆրանսա, ուր նախ Սէն - Թօպան, ապա Գիլ (Հանքերը) կ'անցնի աշխատանքի : Խնձու սպորտսթիւն գարձած էր արդ լինին, ամէն վայր «Հայրենականական» համարուածներ տեղի կ'ունենացին եւ Պիկն ալ Տիգրանակերտցիներու կեղծանալին էր : Նախապատերազմիկան լինանի անդամակցած է Տիգրանակերտի Հայրենական Միութեան :

Անոնցէ եղած է, որոնց համար կեանք տեսական պայքար մը ըն էր, անոնք պէտք չունէն գրոց - ըրոց լլլալու կենական դեր մը կատարելու համար զարգիթիւն կերտուածին մէջ : Համեստ, բառին ապուական իմաստով, աշխատաւիք, հիւրդական, պարկէտան անձեր, որոնց առաջ է պարզ կեանք մը վարել և ուրախանակ զարգաներու յաջողութիւններով : Խնամիքն ու ազգային բարեկեր եղած են իրենց կեանքի իմաստը : Օր մըն ալ մէկնած են անոնչ իշխատակ մը թողով հարապաներու եւ ծանօթներու սրտին մէջ :

Այս մէկն ալ համեստ, աղնիւ, պարկէտան չայ մը, Ապրիլեան Սերունդի վերջին վկաներէն, Ծնած էր Մարտ 1905-ին, ու շատերու նման ինկած Ֆրանսանի առաջը, ուր նախ յանձնուած էր գարտերը, գործիքն է 1939-ին զօրակոչի կ'ենթարկուէր ու գերբ կ'ենար եւ այդ բռնակ մէջ :

ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓՈՅԵԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՎԵՆԵՏԻԿ

Մուրատ Բափայէլեան վարժարանը, չիմուուած վենետիկի մէջ, իր գոյութեան 156 տարին կը բոլորէ, մէծ հանդիսութեամբ բանալով իր 1992 - 1993 տարեցնանը, Սփիուքի հայ նոր սերունդին առջեւ :

Մուրատ Բափայէլեան վարժարանը վենետիկի մէջ, Միլիթարեան հայրենուածին տակ, հաւատարիմ իրենց չիմարդրութիւն կոչումին, հայ մանուկներուն հայեցի գաստիարակութեան հոգը տարեկանին տալով իրենց հայ նոր սերունդի մէջ, հայեցի դաստիարակութիւն տալով, իրենց հարժարանի սերէն ներս հայ սերունդին առջեւ : Այսոնք վայրուն լիթացքով մը կը փակն 1992 տարին, արձակուրէ մը վերջ սկսելու ուրաքցանը 1992 - 1993 տարուան :

Վարժարան բախտն ունեցաւ, այս տարի իր յարկէն ներս ընդունելու շայաստանին, 12 ձրիավարժ աշակերտներ, հայ մանուկներ վաղվանն աչքերով, 12-14 տարեկան, որոնք Արարատի շունչը ուրաքնուն մէջ, եկան խանուուցան վարժարանի Սփիուքի 44 մանուկներուն, եկած Սփիուքի զանազան չըշաններէն, Պոլուէն, Ֆրանսայէն, Ցունաստանէն, Պուլարիայէն, Գերմանիայէն եւ Զուիցիրայէն :

Այսոնք մէկ յարկի տակ, միասիրա եղայրացան Սփիուքի հայ մանուկներուն, նուան նոյն սեղաններուն շուրջ, եւ Մլիթարեան հայրենու շունչին տակ, տարի մը բոլորեցին, խորանալով հայ մշակոյթի, հայ պատմութեան եւ հայ լեզուի մարզին մէջ, եւ հիմա կը վերալանան իրենց տաները Հայաստան, ուրախ սրտով, զալ տարի վերագանալու յուրագույն մէջ :

Այսոնք հայ լեզուին զուգընթաց, սորվեցան իտավերէն, Փրանսերէն եւ անդեպէտներէն, իրն որ մեծապէս պիտի նապատէ իրենց ապագիներու ընդունելու մէջ : Այսոնք Մուրատ Արարատի համարնի շունչն ու ոտին, եւ շաղուեցան անով : Տեսան որ Սփիուքին եկած րազմաթիւ իրենց տարեկից ընկերները, հայ լեզու հայեցեր են այս վարժարանին մէջ, եւ հակառակ անոր որ օտար լեզու կը խօսէն եկը հասան վարժարան, այժմ անոնք անսայթաք հայերէն հայունիքն է պարզ կ'ամի վարժարանին է մարմանին անոնք զատապարտուած են օտար մասնակներու ընդունելուներով : Խնամիքն ու ազգային բարեկեր իմաստը : Օր մըն ալ մէկնած են անոնչ իշխատակ մը թողով հարապաներու եւ ծանօթներու սրտին մէջ :

Այս մէկն ալ համեստ, աղնիւ, պարկէտան չայ մը, Ապրիլեան Սերունդի վերջին վկաներէն, Ծնած էր Մարտ 1905-ին, ու շատերու նման ինկած Ֆրանսանի առաջը, գործիքն է 1939-ին զօրակոչի կ'ենթարկուէր ու գերբ կ'ենար եւ այդ լինակ մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական մէջ :

Յարգիւի ծնողները, օտարութեան մէջ ծնուղարութիւնը 12-14 տարեկանին զրկել վե-

այլ ապատական մէջ առաջարկուած էր այլ ապատական

ՈՒՐԲԱՐ
ՅՈՒՆԻՍ 3
VENDREDI
3 JUILLET
1992

LE NUMERO : 5.00 F

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԿԱՐ

ՀԵՄԱԴԻՐ ԽԱԿԱՐԾ ՄԻՍԱՔԻԱՆ (1925-1957)

ՓԱՐԻԶ ԺԱՄԱՆՄԱՆ ՊԱՀՈՒՆ

ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԵԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ

67me SURF — PPR 17.832

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

67me ANNÉE — № 17.832

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: APIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS

TEL. : 47. 70. 86. 60 — TELEX : HARATCH 280 868 F

— FAX : 48. 00. 06. 70 —

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տրամա : Տար. 900 Ֆ. — Վեցամսեայ : 460 Ֆ.

Արտասահման : Տար. 1.200 Ֆ. (ամերիկա առաքում)

1050 Ֆ. (շաբաթական առաքում) — Համր : 5,00 Ֆ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տրամա

Արտասահման :

Համր : 5,00 Ֆ.

Արտասահման :

(Հար. Ա. Եղին)

զավուրդն էլ գա գիտակցում է, եւ կամաւոր կերպով մտել է այդ բեռի տակ, մեր ժողովուրդն էլ ենթարկվում է զրկանք ների, չափազանց ծանր պայմանների մէջ է ապրում եւ առայժմ նոյնիսկ չի տեսնում բարելաւման ինչ - որ միտումներ իր վիճակի, բայց զգալով, որ այդ զրկանքները տեղ են ունենում յանուն ազգային վեհ գաղափարի, յանուն մեր Արցախի եղբայրակցների ճակատագրի, համբերութեամբ հանգուրծում է այս բեռը: Բայց անբարոյականութիւն է, երբ յոյս զնելով ահա այս անվերտապահ օգնութեան վրայ, որ Հայաստանը չի կարող չցուցաբերել Արցախին, փորձել Հայաստանի իշխանութիւններին նաեւ թելաղբել, պարտազբել իրենց քաղաքականութիւնը: Ես չեմ ուզում անուններ տալ, բայց Լեռնային Ղարաբաղի Գերազոյն Խորհրդի վերջին նիստերից մէկում, երբ տեղի էր ունենում նախագահի քնարութիւնները Հայաստանից գնացած ընդդիմութիւնը ներկայացընող պատգամաւորներից մէկը, որ յայտնի մարդ է, նոյնիսկ այդպէս ցինիկաբար Արցախի զեկավարութեանը յարտարարել էր, նստաշրջանի ժամանակ, թէ գուք մի ենթարկուէք Հայաստանի իշխանութիւնների որոշումներին, գուք կատարէք ձեր որոշումները եւ մի վախեցէք, որ Հայաստանը ձեզ չի կարող չօգնի, միեւնոյն է ձեզ պէտք է օդնեն: Ուրեմն սա երկրորդ լծակն է:

Եւ երրորդ կարեւոր լծակը, որ օգտագործում է Դաշնակցութեան Աթէնքի բիւրօն, Մարուխեանի գլխաւորութեամբ, նա արդէն ասուեց, մի կողմից արգիլումն է Լեռնային Ղարաբաղի իշխանութիւններին, որպէսի նրանք չմասնակցեն Հռոմի եւ ապագայ Մինոքի խաղաղութեան գործընթացին, որով, ինչպէս արդէն ասուեց, Հայաստանն ու Արցախը ներկայացուել են անզիջող, որպէս ուժային մեթոտների կողմնակցի կողմ: Իսկ միւս կողմից Գերագոյն Խորհրդի ուղղութեամբ գործող կուսակցական Փրակցիայի օգնութեամբ եւ դաշնակցելով միւս ընդդիմադիր կուսակցութիւնների ու կազմակերպութիւնները առանց անդրագաղաւայու նրանց միջեւ գործիւն ունեցող լուրջ քաղաքական, գաղափարախոսական նաեւ մարտավարական, ուղղական տարածայնութիւններին, օգտագործելով այդ «Դաշնք»ը, փորձ է արւում Գերագոյն Խորհրդի որոշումների միջոցով սահմանափակել Հայաստանի քնարեալ իշխանութիւնների գործելու հնարաւորութիւնները միջազգային ընդհանրութեան գործընթացում նրա մանելը լուրջ հնարաւորութիւնները լուրջ գործելու հնարաւորութիւնները միջէկը միւսին ետեւից Գերագոյն Խորհրդի ուղղութիւններ գաթաթե լով, դրանով փաստօրէն զրկելու իշխանութիւններին իրականացնելու իրենց որդեգրած քաղաքականութիւնը: Ես կարող եմ օրինակներ բերել, առաջարկում էր այսօր Գերագոյն Խորհրդին, որպէսզի ընդունուի որոշում, որ Հայաստանի իշխանութիւնները չափական առաջարկում է սահմանափակում է Հայաստանի մանելը եւ համար հնարաւորութիւնները, եթէ անդպամ պէտք է ընդունուէր այդպիսի որոշում, կարելի էր այլ ձեւակերպում տալ, այսինքն պահպանել արգելքը, բայց աւելացնելով «առանց Լեռնային Ղարաբաղի իշխանութիւնների համաձայնութեան», այսինքն յարգելով Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշման իրաւունքը, կամ գտնում մի այլ ձեւակերպում, բայց սա չէր կարեւորը: Մրան էլ պէտք է յաջորդէր մի այլ որոշում, եթէ այս որոշումը ընդունուէր, դա չընդունուեց, բայց դրան պէտք է յաջորդէր մի այլ որոշում եւ անդպամ առաջին որոշումը չընդունուելուց յետոյ հինգ հարց բարձրացուեց այդ որոշումը ընդունելու, դա այն է, որ Հայաստանը պէտք է ճանաչի Լեռնային Ղարաբաղի անկախ Հանրապետութիւնը: Այս հարցը արդէն երեք ամիս է քննարկուում է եւ բոլոր թեր եւ դէմ կարծիքները հաշուի առնելուց եւ լրջօրէն ուսումնասիրելուց յետոյ, ես եկել եմ այն համոզման, որ այս նման ճանաչման բացասական հետեւանքները աւելի շատ են, քան թուացեալ դրական հետեւանքները: Նախ եւ առաջ ճանաչելով Լեռնային Ղարաբաղի անկախ Հանրապետութիւնը փաստորէն միջազգային հանդէս է գալիս որպէս Աղբը բեշանի տարածքային ամբողջականութեան նկատմամբ ոտնձգութիւն կատարող պէտութիւն: Ես չեմ բացառում լինային Ղարաբաղի ճանաչման հնարաւո-

ՑՂԳԵԼԱՆԳԻԱՍ
Տիկին Նազելի Ապունայեան, Պ. Պա.
թիւթ Ապունայեան, Պ. Ժան Ապունայ-
եան, Օր. Մարի Ապունայեան, Տէր և
Տիկին Զիւզէ, Տէր և Տիկին Գարըիլ
Ապունայեան եւ տղան կը ծանուցանն
թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատար-
ուի, Կիրակի, Յուլիս 5-ին, Խափ Ս.
Մարիամ Աստուածածին եկեղեցին իրենց
ամուսնոյն եւ հօր՝

բահութ օպերանքենդիկատոր մահուան 11-րդ տարելիցին առթիւ;

Ա զրտութիւն ողբացեալին յիշառակը յարգողներուն :

Այս առթիւ Տիկին Ն. Ապունայեան
1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յանաչ»ին:

Zusammen

Յուլիս 1-ի նիստն ալ բաւական փո.
թորկալից եղած է առանց որեւէ եղա.
կացութեան յանգելու։ Ազգ. Դաշնիք
ներկայացուցած բանաձեւը, որ երկու
հարց կը դնէր. - ա) յանձնարարել կա.
ռավարութեան որ ճանչնայ Արցախի
Հանրապետութիւնը. բ) յանձնարարել որ
Հայաստանի կառավարութիւնը մինչեւ
մէկ ամիս պայմանադրի ստորագրէ Ար.
ցախի հետ, հակօրինական նկատուած է
նախագահ Բարգէն Արցախի նկողմէ,
որ մերժած է քուէարկութեան դնել։ Առ
որկութիւնն այն է որ չի համապատաս.
խաներ Գերադոյն Խորհուրդի օրէնքին,
քանի որ այդ հարցերը Հանրապետու.
թեան նախագահին իրաւասութեանց մէջ
են։ Կարելի է առաջարկել, ոչ՝ յանձնա.
րարել։ Բ. Արցախի ուղած է նաև որ
Խորհրդարանը անվասահութիւն՝ յայտ.
նէ իրեն Հանդէպ եթէ համաձայն չի ու
նիստը վարելու պարտականութիւնը փո.
խանցած է իր տեղակալին՝ Արա Սահակ.
եանի։ Պահ մը առաջարկուած է իրաւ.
րան երեսփոխաններու կողմէ որ քննեն
իրաւագիտական բնոյթը, ժողովը մեր.
ժած է։ Առաջարկուած է այլ բանաձեւ
մը, ուր նշուի միայն թէ Հայաստանի կա.
ռավարութիւնը պէտք չի ստորագրէ
որեւէ միջազգային փաստաթուղթ, որ
Արցախը կը ներկայացուի որպէս Արբր.
բէջանի հողամաս, պայմանաւ որ ՀՀՆ
թեր քուէարկէ, ինչ որ ՀՀ մերժած է,
տարբերակ առաջարկելով, ուր կ'ըսուի
թէ պէտք չի որեւէ փաստաթուղթ ստ.
րագրուի, որ դէմ ըլլայ Արցախի ժող.
վուրգին ինքնորոշման իրաւունքին։ Այս
ալ է եղած, ու ի վերջոյ նիստը փակ.
ուած է առանց որեւէ եղակացութեան
յանգելու։ Դուրսն ալ հաւաքուած քանի
մը հարիւր հոգիները փորձած են «իու.
լիկանութեամբ» խոռվութիւն ստեղծել.
երբ Գ. Խ. ի նախագահը եւ այլք դուր
կ'ելլէին, բայց ժողովուրդը արգելք հան.
դիսացած է խոռվարաներուն վրայ յար.
ձակելով։

Արցախի Գործատուներու Տնօրիներու
Խորհուրդը որոշած է որ Արցախ պէտք է
մասնակցի Հռոմի ժողովին, Գ. Խ.ի նա-
խագահութիւնն ալ նոյն որոշումը տուած
է 3/6 մէծամասնութեամբ եւ քանի կա-
ռավարութիւնն ալ նոյնը որոշած էր մի-
ածայնութեամը, Արցախի երեք Հոգինց
(Թոպէր Քոչարեան, Բորիս Պուշան-
եան, Հրանտ Խաչատրեան) պատուիրա-
կութիւն մո, Հենրաբթի օր, Յուլիո

OUT-OF-FOCUS-CYL

ՄԱԱՍԹՐԻԽԹԻ ՀԱՆՐԱՎՃԻՄԸ աեղի
պիտի ունենայ Կիրակի, Սեպտեմբերի 20.
ին: Ուղերձով մընէ, հեռատեսիլէն, որ
նախագահ Միթքելան յայտնեց այս որու-
չումը: Հարցումը պիտի ըլլայ: - «Կը հա-
ւանի՞ք ֆրանսացի ծովովուրդին ներկա-
յացուած օրինագիծին Հանրապետութան
նախագահին կողմէն, որ կ'արտօնէ եւրո-
պական Միութեան Դաշնագրին վաւեր-
ցումը»:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 5535
SUDIPE — 54007547 A.R.C. Paris

Ներով լիովին իրականացրել է այս չորս
տարրուան ընթացքում, այն ինչ ասացի
արտասահմանի դաշնակցական մամուլի
որդեգրած այս քաղաքականութեան մա-
սին՝ հանդէպ զայտասանում տեղի ունե-
ցող ազգային՝ ազատազրական պայքա-
րի, անկախութեան չարժման, «Ղարա-
բաղ» Կոմիտէի, չ. Հ. Շ.-ի զեկավարու-
թեան նկատմամբ եւայլն, եւայլն, այս
ամբողջ հարցադրումները՝ կուսակցու-
թեան առջեւ, Բիրոյի առջեւ եւ անձամբ
Մարուխեանի առջեւ դրեւ են տատնեակ

Հաւատարիմ դաշնակցական գործիչներ։ Երկու տարի շարունակ Հ. Յ. Դաշնակցութեան առողջ զանգուածները գտնըւում են ուղղավիր տարօրինակ շփոթութեան մէջ, չկարողանալով գտնել այն բոլոր հարցադրումների պատճառները, որոնք այստեղ ներկայացուեցին։ Դաշնակցական կուսակցութեան բազմաթիւ ժողովներում տեղական, շրջանային ժողովներում, այս հարցերը բարձրացում են եւ դաշնակցական կուսակցութեան զեկավարութեան, եւ անձամբ Մարուխեանի առջև։ Կան արձանագրութիւնները, կան եւ լոյթները։ Բազմաթիւ շարքային ինչպէս նաեւ ակնառու գործիչներ, մտաւրականներ, ամենասակութիւն անդամներ ներկայացրել են դաշնակցական կուսակցութեան, նոյնիսկ պաշտօնական բաց նամակներ են յդել ահա այսպիսի բովանդակութեամբ, ես կարող եմ թուարկել հինգ այդպիսի նամակ, որտեղ Մարուխեանին ներկայացւում են ահա այն բոլոր մեղադրանքները, որոնք ներկայացուեցին այստեղ, բայց գերախտաբար այդ մարդիկ չեն ունեցել ապացոյցներ Մարուխեանի եւ Ք. Կ. Պ.-ի համադրծակցութեան մասին։ Այսօր արդէն այդ պացոյցներն էլ կան։ Ես կարող եմ թուարկել այդ նամակները։ Առաջինը, դա Գանատայում գործող դաշնակցականների մի խումբ էր, որը ստորագրել էր «Մի խումբ անհանդիսա դաշնակցականներ», երկրորդը շատ յայտնի պատմաբան, Փարիզում բնակող Անահիտ Տէր - Մինասեանն է, երրորդը՝ Դաշնակցական կուսակցութեան կարեւոր գործիչներէն մէկը՝ Հրաչ Թորիկեան, որ երկու նամակ է յդել այս բովանդակութեամբ, չորրորդը՝ նոյնպէս Դաշնակցական կուսակցութեան կառեւորագոյն գործիչներից մէկը փայլուն և տապատճեամբ, նիւթիւն Շահգալթեանը, հինգերորդը՝ Դաշնակցական կուսակցութեան թերեւս ներկայումս գործող ամենամեծ մտաւրականը՝ Վահէ Օշականը։

Բոլոր սրանք անմիջապէս վտարուեցին հաշնակցութիւնից՝ միայն այս նամակերի պատճառով։ Բոլոր այն շարքային ուսակցականները, այն ակտիւ զանգը ածները, ակտիւ գործիչները, որոնք նրան հարցադրումներ կատարեցին Մատիսեանի առջև, այդ բոլորը նոյնպէս տարուեցին Դաշնակցական կուսակցութիւնից։ Ես կարող եմ թուարկել բազմա-

Այսպիսով, Հրայր Մարտիրոսյանին եւ

Ա ՀՅԱՅԻ ՎԵՐԺՄԻ ԵՐԿՈՆ ՄԱՐԻՄՆԵՐԻ
ՆԹԱԳՔՈՎ ԻՆՔՆՈՒՐՈՅՆ ՄՄԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԱԽԴԵՍ ԻՐԵԲԵԼՈՒ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊԳԱՅԻՆ
ԴՊԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐԺՄԱՆ ՆԿԱՏՄԱՋՔ ՀԱ-
ԿՐԱՆՔ ցՈՒՅԹԻՐԵԼՈՒ ԿԱՄ ՄԱՐՈՒՄ-
ԱՆԻ ԱՊՃԵԼ ՆԺՄԱԿ ՀԱՐՁԳԱՂՐՈւՄՆԵՐ ԿԱ-
ՄԱՐԵԼՈՒ ՎԱՄՇԱՊՈՎ, այսինքն գումաքա-

պայքարի, անկախութեան շարժման դէմ։
Երկրորդ՝ Հայ Յեղափոխական Դաշ-
նակցութիւն կուսակցութեան կառու-
թի քայլայում, որոնք մէր ժողովրդի կա-
րեւոր ազգային արժէքներից մէկը հանդի-
սանալով ճիշդ օգտագործման դէպքում
կարող էին հսկայական դէր խաղալ եւ Ար-
ցախի հարցի լուծման, եւ մէր պետակա-
նութեան ամրապնդման ուղղում։

Երրորդ՝ Հայաստանի ներքաշումը կործանալու պատերազմի մէջ, մէկը բոլոր հարեւանների հետ եւ այս գնով Հայաստանի իշխանութեան տիրելու մոլազար ոնորը:

Եց կուսակցութիւնից, Պոուէնոս ։ Այրէսի
աղմակերպութեան ամենահեղինակաւոր
նորամը՝ Ամողանիկ Ասլանեանը։ Յու-
ստանուամ ընդամէնը երփու ամիս ա-
պջ, միայն այն բանի համար, որ Կա-
պալես Գալֆայեանը եւ Վարուժան Գնու-
ին, Կուսակցութեան հնագոյն դորձիչ-
եր, դարձան Հայաստանի արտաքին քա-
ռաքականութեան հիմնադրամի յանձնա-
ողովի անդամներ, այսինքն փորձեցին
ամագործակցել Հայաստանի կառավա-
ռութեան հետ, վարուեցին դաշնակցա-
նու կուսակցութիւնից։ Լոս ։ Անձըլըսում
իկոլ Շահպատեան, Բորիս Կիրակոսեան,
եւոն Կիրակոսեան եւ եւս տասը շար-
ային անդամ սրանց հետ։ Նոյնաէս Լոս -
նձըլըսից՝ Սալբի Ղազարեան։ Պոութը-
ց՝ Ժիրայր Լիպարիտեան, Արաքս Բա-
լեան, Ալվարդ Բագդալեան, Արամայիս
նոտոնեան, Վահէ Ղահրաման, Թամար
անեան, Պերճ Հաճեան, Վիգէն Պապայ-
ան, Տիգրան Պապայեան, Գասպար Յա-

Ի ՑԱՌԱԿ

Իրենց քրոջ՝
Տիգրանուի Զուլումեանի
ահռուան 10-րդ տարելիցին ի յիշատակ
էր եւ Տիկին Գառզու 2000 Քրանք կը
ուիրեն «Յառաջ»ին :

Imprimé sur les Presses du Journal
Commission Paritaire : No 55935

ANNIVERSAIRE

A l'occasion du second anniversaire de
la disparition de
MME VVE VICTORIA MEGUERIAN
son petit-fils Frédéric rappelle son bon
souvenir.

SIRET : 51027317 A R.C. Paris

9001-0102/317 A H.C. Parlo

Առաջ հանրաքուէն ունենայ բացասական
արդիւնք, այսինքն ժողովուրդը չգուշաբ-
կի Խորհրդարանի լուծարման օդակին,
ապա Նախագահը աւտոմատ կերպով հե-
ռանում է իր պաշտօնից : Կամ Հակոբակը,
Խորհրդարանը ինքը, որպէսզի ամէն
պատգամաւոր ամէն դժոխութեան ժա-
մանակ չվերկենայ -- պահանջի նախա-
գահի հրաժարականը, եւ այստեղ նոյնպէս
բացասական արդիւնքի դէպքում, եթէ
ժողովուրդը չհամաձայնի Խորհրդարանի
պահանջին, Խորհրդարանը աւտոմատ կեր-
պով լուծարում է եւ նախագահը յայտա-
րաբում է Խոկըհրդարանի նոր բնարու-
թիւնները :

թիւնն է, որ ես այսօր ներկայացրել եմ
Գերագոյն Խորհրդի զեկավարութեանը
և ինչպէս ասացի, ես սա արդէն երկու
անգամ առաջարկել եմ, բայց մինչեւ
հիմա, փաստորէն, Գերագոյն Խորհրդի
անապատական է թողել իմ առաջարկը,
այսօր արդէն դրաւոր եմ ներկայացնում,
չեն կարող այլեւս չքննարկել ու չըստէրա-
կել: Բայց ես վատահ չեմ, որ ահա այս-
պիսի յարաքերութիւնների դէպքում պատ-
զամաւորները քաջութիւն կ'ունենան,
խօսքը չի վերաբերում բոլոր պատզամա-
ւորներին, այլ այդ ընդդիմութեանը, քա-
ջութիւն կ'ունենան ընդունելու այս օրէն-
քը: Եթէ սա էլ չընդունուի, նորից եմ
կը կնում, միշտ ելք կայ, եւ միշտ իշա-
նութիւններն ու քաղաքական կուսակ-
ցութիւնները, որոնք առաւել եւս, պար-
տաւոր են գտնելու ահճամանալը կան ել-
քեր, այստեղ էլ ելք կայ, եթէ սա չըն-
դունուի, Համբաւակետութեան Նախագահը
կարող է հանդէս գալ կոչով՝ իր ժողո-
վը ըստին կամ բոլոր քաղաքական կուսակ-
ցութիւններին, ստեղծելու նախաձեռնող
խումբ եւ հաւաքելու 200 հազար ստորա-
գրութիւն, իսկ այդ դէպքում հանրա-
քուէն ինքնըստինքեան պէտք է տեղի ու-
նենալ:

Այսպէս, որ մեխանիզմներ կան: Այս

մեխանիզմները կարող են օգտագործուել
եւ Հանրապետութեան Նախագահի կողմից, եւ ընդդիմութեան կողմից: Ես կոչ եմ անում այսուհետեւ եւս, ինչպէս վայել է եղել մեր ժողովրդին, որի ապացոյցն են մեր միլիոնանոց ցոյցերը, որոնց ընթացքում օրէնքի ոչ մի խափառում տեղի չի ունեցնել, մեր յամառ քաղաքական պայքարը, մեր ողջ ժողովրդի պայքարը կոմունիստական վարչակարգի դէմ, մեր ողջ ժողովրդի վրկանքների գնով ձեռքբերուած յաղթանակը գաղութասիրութեան դէմ պահանջնել այսուհետեւ էլ քաղաքական պայքարը Սահմանադրութեան, օրէնքների շրաջնապներում: Ես նորից ուղղում եմ իմ խորին շնորհակալութիւնը երախտազիտութիւնը յայսնել մեր ժողովրդին, որ նա այսպիսի ծանր պայմաններում անգամ թոյլ չի տալիս ենթարկուելու արկածախնդրական կոչերին, պատերազմական հիմքերիցին, որ փորձում են ստեղծել ընդդիմադիր ուժերը: Եւ պահպաններով գլուխութիւնը, պահպանելով իր զգաստութիւնը, խոհեմութիւնը եւ իմաստութիւնը, համբերութեամբ տանում է այս չարչարանքները վստահելով սեփական իշխանութիւններին. իշխանութիւններ, որ այս ճշնաժամային պահին կարիք ունեն ձեր անվերապահ աջակցութեան եւ օգնութեան: Ես լաւատես եմ, ես վատահ եմ, որ ոչ ոքի չի յաջողուի մեր ժողովրդին շեղել զգաստութեան ուղղուց մեր ժողովրդին շեղել խաղաղութեան ուղղուց, եւ մղել արկածախնդրութեան, մղղել պատերազմի գիրկը:

Ես խորին շնորհակալութիւն եմ յայսնում եւ հայցում եմ ձեր ներողամտութիւնը, ձեր համբերութիւնը չարչարանի հու համար, բայց կարծում եմ դուք էլ համոզուեցիք վիճակի այնքան լուրջ է, եւ ասելիքը այնքան կարեւոր է որ դուք կարծում եմ: իրախուսեցիք արտայալուրելու իմ իրաւունքը:

Շնորհակարութիւն, ցտեսութիւն: Ես ձեզ վստահեցնում եմ Հայաստանի իշխանութիւնները ի վիճակի են տիրապետելու իրադրութեանը, ի վիճակի են վարելու խաղաղութեան եւ կայունութեան քաղաքականութիւնը:

violette krikorian
l'écriture du désastre

USAGE INTERNE

Qu'il fait bon se balader dans les rues sans nulle chaîne autour du cou, ni médaille, ni médaillon.
Qu'il fait bon lire l'écriture minuscule que trace la pluie sur les trottoirs, et suivre l'intervention consécutrice du vent qui sans cesse y déplace les feuilles chutes, comme autant de virgules. (Au bistrot, Vartan Mgrtchian, qui vient de finir sa première clope, allume la seconde). Oui, se baguenauder, errer au petit bonheur, n'aller nulle part, ne plus se souvenir de rien, qu'il fait bon devenir amnésique, oublier, oublier que souvent de vous l'on s'est joué, que trop souvent l'on a joué de vous. (Au bistrot, Vartan Mgrtchian, venant de finir sa deuxième clope, s'en allume une troisième). Ah, vivre vivre sans autre, comme si de rien n'était, respirer sans nulle pré-méditation, adresser à chacun des garçons que l'on croise un sourire ingénue, qu'il fait bon vivre, respirer, sourire. (Au bistrot, Vartan Mgrtchian ayant fini sa troisième clope, en allume une quatrième). Cet arbre, là, devant moi, je suis sa sœur jumelle, nous sommes nés le même jour, au même étage, sous le même ciel, le soleil et l'eau furent nos aliments communs, la chaleur et l'amour demeurent nos seuls désirs, le vent nous courtise à tour de rôle. (Au bistrot, Vartan Mgrtchian, ayant écrasé son mégot, s'allume une cinquième clope).. O vous, tous les garçons que je croise en chemin, vous qui parfois reçutes un sourire de moi, si vous voyez Vartan au bistrot «Ether», dites-lui que «le Ministère de la Santé Publique met tous les citoyens en garde contre les dangers du tabac», dites-lui qu'il est temps de rentrer, que c'est en vain qu'il m'attendra, que l'on ne pourra plus jamais jouer de moi, que désormais je suis un arbre et qu'ayant rencontré le vent, je suis devenue sur le champ son épouse, irréversiblement, dites-lui : «c'est Violette qui le dit, porte-toi bien, salut».

CHANT FINAL —ET DONC DÉSANCHANTÉ

Il y a bien longtemps que le soleil brûle de me revoir, et le vent de me décoiffer, le vent qui palpe tel un aveugle toutes les chevelures, la pluie, gisflant mes vitres, n'en finit pas de châtier l'orgueil chrétien. La foule des arbres manifeste sous ma fenêtre, les bourgeons s'insurgent, se déploient, s'égosillent. Sans foi ni loi, les chats se précipitent, sous les voitures, les oiseaux hurlent des mots d'ordre : «vi-de-les-lieux... vi-de-les-lieux... vi-de-les... vide...» Comment tout cela finira-t-il ? je l'ignore mais qu'importe, quoi qu'il arrive, je resterai chez moi. Il y a bien longtemps que, cloîtrée dans ma chambre, je donne libre cours à ma désespérance, pleurant et me mouchant dans mes rideaux, sans cesse, sans vergogne. C'est juré : plus jamais n'écrirai de poèmes. Vais devenir une vraie demoiselle, bien-sous-tous-les rapports.

**ԵՐԱԶՆԵՐԸ ՊԱՏԻՆ ԴԻՄՈՑ
ԿԸ ՊԱՅԹԻՆ**

ԵՎԼԻՇ ԶԱՐԵՒՑԻՆ

Կ'երթամ - կու գամ ոչ ոքի այս հողերէն, ես՝ մողական արարիչ զարմանալի հարստութիւնն, որ կը ծառայէ միայն անկարելին երադելու:

Բայց, աշխարհին պարզեւած իրականութեան վրայ, նաեւ կարելին երազեցի, փորձելով իրականութիւնները վերաբոխել ըստ այլոց երազին բիսած փափաքին:

Այսպէս կը ճամբորդեմ, յաւերժական անծանօթի պէս, անդիմապիծ եւ արուատեսիլ Համապատերի մը կողքին, որուն մոռացկուութիւնը վիրարանն է:

Գերազոյն գոհողութեամբ ինքզինքս մատուցած եմ շուայլօրէն, բայց ոչ ոք հասկած է ատիկա: Հերոսական այս կերպին իմաստը ուղեցի մը բունել, բայց հազար անդամ ապատկ կերայ, չըջապատիս յստակութիւնը բացայացելու պատճառով... Ազատութիւնը եւ իրնդացին, սիր ըսի եւ վիս մինակ ձեցին խոհեմ փախուստիվ, իսկ երբ ի վերջոյ ոչինչ ըսի, ծանր մենութիւնը մը տուին, յդի՞ մահացու լուսութեան եւ բացակայութեան ցաւերով:

Ինքինքս ուուած եմ պատղամարեր անթիւ բառերով: Ուղեցի նուանել չօշափելի յաւերժութեան հրաշքը եւ թաղուեցայ մնչող պատերու զաժանութեան տակ, որ պայթեցաւ յուսահատ թոփչքներու վարժ գլխուս վերեւ: Հասկցայ որ ազատութիւնը միայն վիշտի ծաւալումին մէջ կարելի էր, զադառապղի էութիւններ կոնկելով թոշկուուն տողի դիւրութեամբ:

Ազատ եղայ քերթուածին մէջ: Մարդ դարձայ երբ ըլլալու զգայնութիւնը պատուց խոհեմութեան սահմանները, թարախ կապելու համար եղայը նուարելուն անշութեան եւ անտարերութեան մէջ:

Երբ այլեւ չեղինացայ, երբ բացայացին վսիմ գեղեցկութիւնը կը ծառայէր միայն պայմանական ճեղքերու՝ անըզգամ տրամաբանութեան մէջ, բառերուն ներարկեցի անսանձ արեան կատաղութիւնն, խառն զգուանքի գետին, որ ծանկարներէն կը հոսէր:

Այսօր, նոյն բացակայութիւնն եմ որ անարձական ճշմարտութեան մը յանձնուեցաւ: Տողերս կը նեղեն մեռած հայրենիքի մը փողոցները: Ասկորներս կը թոփն երեւակայական երկրի մը լուսութեան մէջէն, ջութակի նման հեռաւոր երջանկութեան զադանիքը սուլելու:

Այսօր կը զրուցեմ հովին հետ տիրար

դալուկ լեռներուն, որ օր մը պարկից մեր պապերուն գրած ամբողջական ձևաբութեան պարը:

Այսօր կը քալեմ յուշերու անապատին: Ոչ ոք կը լիչէ երգիս հրձուանը: Ոչ ոք կը կարօտնայ ապրելու կիրքս, որ գեռ կը յարատեւէ ի զոր սպասող ծիրերու թարմ հոգիին մէջ...

Սակայն, մշտահոլով երկրին երկինքը արձակուած բառերու պահած են լան մը: յոյսը: Յոյս մը որ ամբորէն կաչէ ցաւ առաջին տողիս փորձին: Ազին ուժով արմատացաւ անմեղութեան նախական երազին մէջ, ամեցաւ լան գառանցանքը:

Այդ յայր արդ կը հանգչի մոռացուք խենթ դամբանիս մէջ: Ան ալ կը սպասէ, արժանաւոր համբերութիւն՝ նայուածքին, վերջնական փախուստի փոյթ ձեռքերուն, ուր վէրք բացուած է բացայութեան արքայութենէն արդարութիւն հայցներու վերը:

Ես գատապարտուեցայ կործանումի, որովհետեւ քիչ մը փառք ուղեցի մարդու գրադարան հակատաղին համար, քիչ մը մեծութիւն ուղեցի մերձաւորի, զեկչէ մը դեռութիւն համար. անզգամութենէն ուղեցի դողնալ պատաս մը յաւերժութիւն, թալուած անձեռնեթ նահատակութեան քարերու տակ:

Ես էի որ ուղեցի Աստուած գանձալ, հզօր եւ աստուածային ճշմարտութեան ուժով, դրուած՝ քրկարար տոյի մէջ, որ ջարդ ու փշուր ընէր այդունութիւն, այդքան նախատինք, այդքան հայնայնք:

Որքա՞ն սուղ արժեց: Որքան դժուար է մոռացութեան այս պատերը անցնիլ: Որքա՞ն կ'արժէ այս յստակութիւնը, աշխարհը տեսնել ինչպէս որ է եւ մարդիկը տեսնել ինչպէս որ չեն կրնար լլալ:

... Ինձի արժեց երթալ ու գալ ոչ ոք այս հոգերէն, իրերէ տիրուր արարիչ մոռացուածներու, որ միայն ծառայեցին անկարելին երազերու խոհեմ պատին դիմաց:

ԱԿՈՂՄԱՑԻՆ ԴԱԼԻՄԵՅԱՅ
(1939 - 1990)

Պուէնու - Այրէս, 1979, Մայիս 23
(Սպամերէն քարգմանեց՝
Վարդան Մատթէոսեան)

Ne ferai plus l'école buissonnière,
me farcirai plein de livres savants,
peut-être serai-je promue.

Fille docile, chaque jour,
ferai des tartes, des dentelles,
peut-être me marierai-je.

Quoi qu'il en soit, de plus en plus instruite
dans l'art des demoiselles,
j'irai de découverte en découverte
(réussir par exemple à faire
une tarte sans pâte ou bien
sans fil une dentelle).

En un mot, tout sera conforme à vos désirs.
Mais si jamais me prend soudain l'envie

de descendre dans la rue, le soleil, le vent,
la pluie, les arbres, les chats, les oiseaux,

en me voyant vont d'emblée tout comprendre :

contre moi tous ils tourneront

leurs armes. — Tu quoque Brutus ?

Oui, tel sera le dernier acte. Ensuite,

j'oublierai tout (serais-je devenue

une vraie demoiselle ?) — mais

plus jamais

jamais plus

n'écrirai

de poèmes.

Poèmes extraits de *La vérité, je dis la vérité* (Ed. «Naïri», Erevan, 1991), traduit de l'arménien oriental par Vahé Godel.

ՄԱՐՏԱԿԵՐՏՆ ՈՒ ՇՈՒՐՋԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԵՐԸ ԻՆԿԱՆ ԵՒ ԱԽԿԵՐԱՆԻ ՃԱՄԲԱՆ ԲԱՑՈՒԵՑԱՆ 30-ԷՆ 40 ՀԱԶԱՐ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՒԹԻ ՄԵԶ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ԽՕՍՔԻ ԻՐԱԿՈՒՆՔ ԱԼ ԶԻ ՏՐՈՒԻՐ

Ամէն բանէ առաջ՝ un sentiment de malaise բանաձեւումով է, որ կրնանք արտայալտէ այն հակազդեցութիւնը, որը ունեցանք կարդալով Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի երկարապատում ելոյթին վերջն երեք քառորդ մասը, այսինքն՝ այն ամբաստանածառը, որ ուղղուած է ՀՅ.Դ.եան եւ ի մասնաւորի անոր տասնամեւներու մնայուն դեկավարին՝

Հպալլ Մարտունիեանի հասցէին :
Հոս, մտադիր չենք, ոչ հիմա, ոչ աշ-
յատագյին, մանրամասնօրէն ծանրանա-
լու անոր բովանդակութեան -- ճիշդ կամ
սիալ -- այլ միայն անդրադառնալու այն
տիպուր, շատ տիպուր երեւոյթին որ կը
պարզուի մեր իրականութեան մէջ, այն
ու շրանի մը, երբ ամբողջ ժողովուրդ
ըլ, Արցախին Հայաստան, կ'ապրի -- եթէ
պղուի է -- ճգնաժամային պահեր ամէն

Նետակի նախ , որ մեղի համար ապշեցնալի է եւ անընդունելի որ Հանրապետութեան նախագահ մը ինքն իրեն թույլ տայ այս մակարդակի հաջուեյարդար մը կատարել , որ անկասկած կը ծառայէ ամբատանուած ենթակային եւ հաւանաբար ոմանց հաշիներուն , բայց , կրնայ միայն վասել Հանրապետութեան նախագահի մը վարկին , որուն նախանձախողիր ենք , ինչպիս ուեւէ ողջամիտ Հայ : Եւ այս կրնանք ըսկ խզմի ամենայն հանգստութեամբ , քանի թագավորացու պաշտուածութեամբ , ունի Հայոց առաջնորդութեամբ :

Շարաթավերջը շատ ողբերգական եղաւ
Ղարաբաղի մէջ եւ հայկական ինքնապ-
պաշտպանութեան ուժերը ծանր պար-
տութիւններ կրեցին ու շաբաթէն կիրակի
լուսնալիք գիշերը Մարտակերտ ինկաւ,
նաեւ շուրջի բազմաթիւ գիւղեր, այսինքն
շրջանին 60%-էն աւելի անցաւ Աղրբե-
ջանցիններու ձեռքը: Մարտակերտի գրա-
ւումով, Ասկերանի ճամբան կը բացուի
Ազերիներուն առջեւ եւ Ասկերանն ալ Ստե-
փանակերտի ճամբան է: Այս ծանր կա-
ցութեան հետեւանքն այն է նաեւ որ 30-էն
40 հազար նոր գաղթականներ եկան աւել-
ցան, քանի հոն եւ շրջակայ գիւղերը ա-
պաստանած էին Շահումեանէն տեղահան
եղած քանի մը հաղար Հայեր: Երեւանի
կառավարութեան մտոհութիւն այն է
նաեւ որ այս գաղթականները չեն ուղեր
Ղարաբաղ մնալ, այլ՝ կ'ուղեն Հայստան
երթալ:

Մարտակերտի կացութեան վատթա-
րացման մասին, արդէն զրած էր «Ար
Մոնտ» Շաբաթ իրիկուն (Յուլիս 5 / 6),
աւելցնելով թէ Ազերիները վճռած են նաեւ
վերագրաւել Շուշին եւ Լաշխինի դօտին։
Յուլիս 6-ի թէրթերէն ալ «Ախալքալակոն» ն
էր որ առաւելապոյն տեղիկատութիւնը
կ'ընէր այս մասին, չեշտելով թէ Ստե-
փանակերտի իշխանութեանց համար այս
պարտութիւնը չատ մէծ տարողութիւն

աւերակ, Հայաստանի Նախագահը ուրիշ
ըսելիք պէտք է ունենայ իր ժողովուրդին,
քան՝ անդրագաւոնալէ ետք կուսակցու-
թեան մը արտաքին գործակցութեան, մը-
խրճութիւն անոր ներքին հարցերուն վերա-
բերող հոսկէ հոնկէ ժողված զգիմ ման-
րամասնութիւններու մէջ։ Նախագահ մը,
որ յաճախ ան արդարօրէն թէլագրած է
սառն մտածել, պէտք չէ ինք կորանցնէ իր

զանտեսենք սակայն այս անախորժ պատմութեան տուն տուող այն գրդապատճառը, որ կը կաղմէ ճառին ներածականը, այսինքն՝ քաղաքական մօտեցումներու բախումը, որ սա է՝ Պետութիւնը խաղաղութեամբ կ'ուղէ լուծել Արցախի հարցը, Հ. Յ. պատերազմով եւ Նախագահը, այս վերջին պարագային Պէտքինա մը կը նախատեսէ Հայաստանի համար: Թէ ի՞նչ զին պատրաստ է վը- ճարելու խաղաղութեամբ լուծելու համար այն կնծիոը որ Արցախն է, Նախա- գահը ըստեր: Ի վերջոյ քաղաքական պա- տասխանատուի մը իրաւունքն է: Բայց, ի լուր բոլոր շռուկներուն, կարելի չէ մը- տավախութիւններ չընենալ:

Իսկ առ այժմ, այն մտահոգիչ իրողութիւնը, որ հաստատուեցաւ այս վերջին իրադարձութիւններով, այն է որ ժողովարդական մէջ: Վր միայ մէկի մասը թէլ - թէլ- րեւս առ ուստի բարձր առ ուստի բարձր անհամութիւններու զուու չբանայ, վասն- ուի ասման մէկոր է այս ժողովուրդին:

ունի : Խոստովանած են որ . . . «Ազերի բանակը այլեւս գրեթէ ամբողջութեամբ գրաւած է Շահումեանը եւ Մարտակերտը եւ մասամբ Ասկերանի եւ Հադրութի շրջանները, եւ թէ 40 գիւղեր կրակի եւ թալանի տրուած են» : Բայ մեր տեղեկութիւններուն սակայն, հայկական ինքնապաշտպանութեան ուժերը ետ առած են Նախիճեւանիկ եւ Փիրջամալ գիւղերը :

Զոհերու թիւը կարելի չէ ստոյդ գիտնալ : Շաբաթ օրուան լուրերու համաձայն 15 մեռեալ կար արդէն հայկական կողմը եւ սաստիկ կոփւներ կը մղուէին, Մաղաւուզ, Կարմիրաւան եւ վախճանը գիտենք : Ազերիները կ'ամբապնեն ալ իրենց նուածած գիրքերը : Էլջիպէյ ալ յայտարարած է հեռատեսիլն թէ պատրաստ է ընկունելու «մշակութային» ինքնավարութիւնները, պայմանաւ որ Հայերն ալ նոյնն ընեն Հայաստանի Ազերիներուն համար :

Իսկ ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Հռոմ՝
Ղարաբաղի պատուիրակութիւնը գնաց
բայց և ի վերջոյ Հռոմ երթալ պէտք չէ
նշանակէ Գանոսս երթալ եւ Կիրակի օր
ի տես ժողովականներու բռնած անզիջող
գիրքին, պատուիրակութիւնը հեռացաւ
Արդարեւ անոնց (Մոպէր Քոչարեան, Բո-

ՀՐՔ ՄԱՍԻՆ

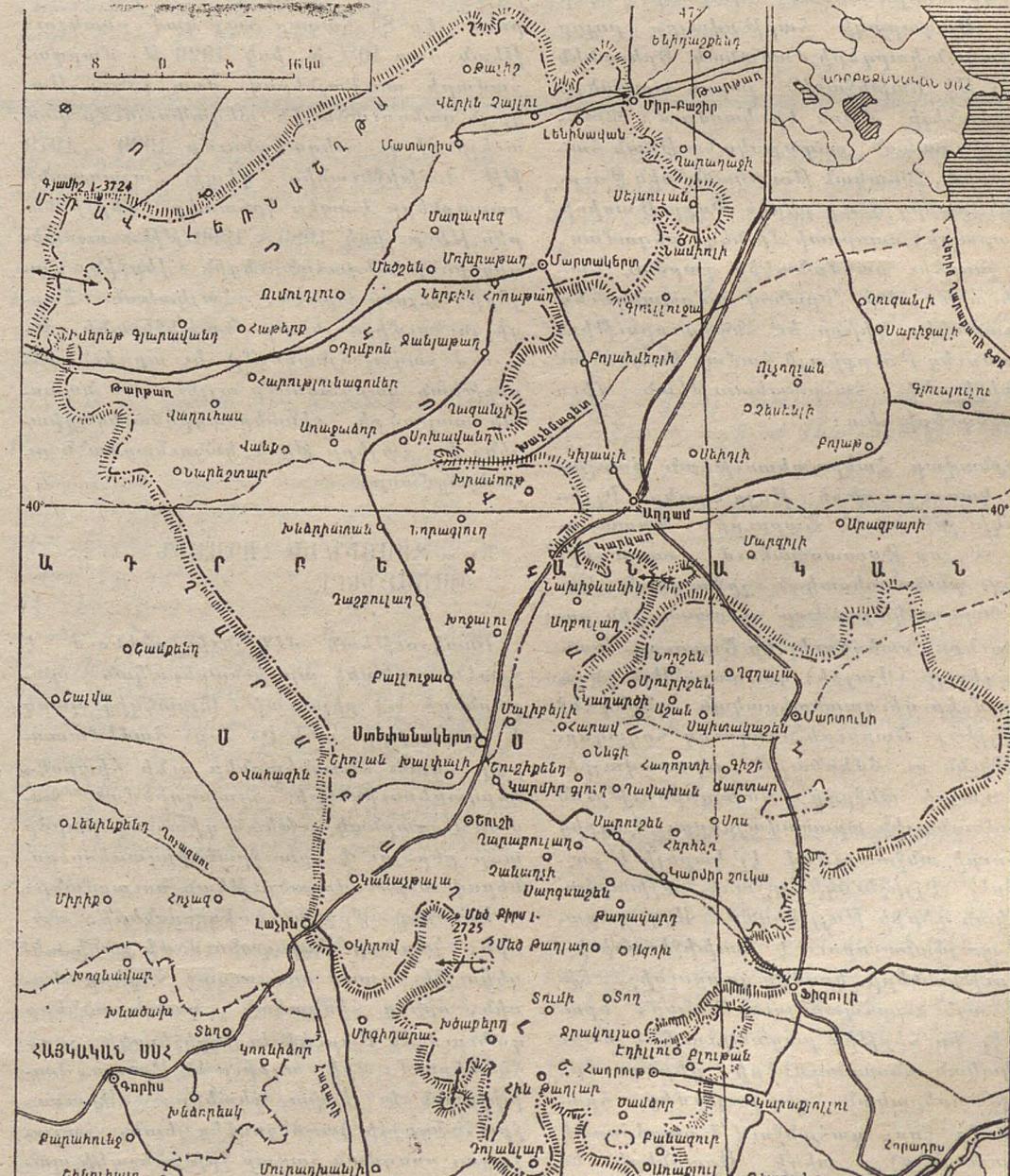
ԹՈՒՐՔԵ ԳՈՀ Ե

Թուրք մամուլը կը շարունակէ արձա-
դանդ հանդիսանալ Հայաստանի իշխա-
նութեան եւ ընդդիմութեան լուրջ ու ծայր
աստիճան վտանգաւոր ճակատումին : «Հա-
յերը պառակտուած են ու նման այլ խորա-
գիրներով կը տրուին յաւելեալ տեղեկու-
թիւններ, Յուլիս 4-ի «Միլլիլյէք» ը օրինակ
կը զբէ թէ իշխանութիւն - ընդդիմու-
թիւն պառակտումը քաղաքացիական պա-
տերազմի մթնոլորտ մը ստեղծած է երկ-
րին մէջ ու լարումը ա'լ աւելի շեշտուած
է Հ. Մարուխեանի մեկնումով : Կ'սուի
որ երկիրը շատ ծանր տագնապի մը մատ-
նուած է Լեռն Տէլ - Քետրուսեանի գլխա-
ւորած Հ.Հ.Շ.ին եւ ժողովրդին մեծա-
մասնութեան նեցուկը վայելող Հ.Յ.Դ.ին
ճակատումին պատճառով :

Թէրթին Աթէնքի թղթակիցը տեսակ-
ցութիւն ունեցած է Հ. Յ. Դավիթէկ ներ-
կայացուցիչին հետ որ մեղադրած է լեռոն
Տէր Պետրոսեանը «Հայ դատը թուր-
քերուն ծախելու» յանցանքուի:

րիս Առուշանեան, Հրանտ Խաչատրեան) խօսելու արտօնութիւնն իսկ մերժուածէ, չեն կրցած պարզել կացութիւնը: Հայաստանի պատուիրակութեան կողմէ յայտաբարութիւն մը լրած է Քրիսթիան Տէր - Ստեփանեան, գատավաքտելով այս ընթացքը: Արդարեւ, անոնց ներկայութիւնը Հռոմ պէտք է առիթ տար Երկիխոսութեան: Անկարելի է եւ անըմբունելի կ'ըսէ Հայաստանի ներկայացուցիչը մէկ կողմէ բանակցուած լուծումի մը մասին խօսիլ եւ միւս կողմէ հաստատել մարդկային իրաւանց ընթացիկ բռնաբարումները շրջանին մէջ եւ բռնի ուժի քաղաքականութիւնը միակն է զոր Բաքու կը

(Հար. ը. Դ. էջ)

(Դար. Ա. Էջեն)

Նախաձաշեր կազմակերպել կոստի դրա-
բության հրուտ համար:

**

ՎՐԻԺԱՌՈՒԹԵՒԽՆ ... ՍԻՐՈՎ.

Կիեւի ՊԱԿ-ի նախկին չէնքին մէջ, ուր
այսօր կը գործէ Աւելանիայի մշակոյթի
ֆոնար, անդի ունեցած է յուշ - երեկոյթ
մը նույիրուած՝ Պարաճանվիլ: Յուցագրու-
ուած են վարպետին անձնական իրերը,
լուսանկարները, ինքնանկարը, և ներ-
կայացուած է իրեն նույիրուած տեսիրիկ
մը: Այս նոյն կերպունին մէջ է որ անցեա-
լին կը քննուէին գործիքը այն արուեստա-
գէտին, որ այսօր կը մէծարուէր եւ այս
արագութիւն մէջ է որ անոր գործիքը կ'ընդ-
հատուէին բանարկութեամբ, որուն հա-
մար ան լուսած էր - «Ես կ'ուղեմ Աւելա-
նիայէն վրէժ լուծել ... սիրով»:

**

ԶԲՈՍԱՑԳԻՆԵՐՈՒԻ
ՓՄԿՈՒԹԵՆԱՆ ՖՈԽՆ

Գիւմրիի ղլխաւոր զրուայգին՝ «Կոր-
ուայն», այսօր ախոր պատկեր մը կը պար-
զէ իր կարած ծառերով, կիսաքանդ մուտ-
քով, անբարեկարդ ուղիներով եւայլն: Զայն վերականգներու համար տրամադրու-
ուած 1 միլիոն ուուրլին, ներկայի պայ-
մաններուն մէջ կը ներկայացնէ չնչին
դումար մը: Քաղաքաբետարանին արկղն
ալ զատարկ ըլլարով, կը մնար միակ՝ սե-
փական ուժերու լուծումը, որու նախա-
տկով քաղաքի հիմնարկներն ու կադ-
մակերպութիւնները ժողով մը զումարած
են, որ հիմնած է զրուայգիներու փըր-
կութեան փոխար:

**

«ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ»Ի ԴՊԲՈՅԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԱԱՐՏՆԵՐԸ

Երեւանի առեւտրա - արգեւնարերա-
կան Պարտին մէջ, «ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ»Ի կեղ-
րոն՝ Աեմանի առաջին հարիւր շրջանա-
ւարաներուն վկայագրերու բաշխումը
տեղի ունեցած է: Հայաստանի առեւտրա-
արգեւնարերական Պարտի եւ Ֆրանսայի
Ժէ-Բ-Ա- խմբակցութեան գործակցու-
թեամբ հիմնած այս կեղրոնին առաջին
հունձքը չնորհաւորած եւ խմբակցութեան
տեղի քան տասնամեայ զործունէութիւնը
ծանօթացուցած է Պարտի նախարան: Ա-
շխու Սարգսեան:

**

ՊԱՏԱՆԻ ԵՐԱԲԻՇՏՆԵՐԸ
ԳԵՐՄԱՆԻԱՌ ՄԵԶ

Յուլիս - Օգոստոս ամիսներուն Գեր-
մանիս համեզգներ կուտան երեւանի
Զայքութիւն երած շտական գպրոցի սա-
ները Մարիան Շիրինեան (զանանուր),
ինդա Աւելուտան (Հութակ): Այս երեակին
անցեալ տարի արգէն հանդէս եկած էր
Գերմանիա եւ ի տես անոնց ունեցած յա-
ջողութեան, նորոգուած է Հարակը: Ա-
նոնց յայտարքին մաս կը կարգին երա-
պական, հայկական եւ ուսուական դասա-
կան ստեղծագործութիւնները: Համերգին
զուգահեռ, երախաները չոն կը հետեւին
երած շտական երկամսեայ գաւունթացք-
ներու:

**

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS DE FRANCE**

RECHERCHE

Le Conseil d'Administration de la CBAF recherche pour son bureau de Paris :

— 1 secrétaire expérimentée parfaitement bilingue Français / Arménien à temps complet;

ou

— 1 secrétaire expérimentée en arménien à mi-temps

— 1 secrétaire expérimentée en français à mi-temps.

Envoyer d'urgence C.V. avec photo :
17, rue Bleue, 75009 PARIS.

Le Conseil d'Administration

Ի ԵՒՇԱԿ

Արտաշամ Ալավերդի յիշատակին Տորք
եւ Նորա Տէր - Յակովիան 500 Ֆր. կը
նուիրեն «Յառաջ»ին:

ՏԱԿԱՅԱՐԴԻՒՆ

Կապոյտ Խաչի Անիկո Պուտ - Գոլոմայ
եւ Արմանթէյի Ակնենի մասնակիլը իր
սիրեցեալ ընկերուէի՝ Անդէլ Թարտիէօյի
(Ծնեալ՝ Տէր - Գրիգորիան) մահուն
առթիւ խոր ցաւակցութիւնները կը յայտ-
նէ Թարտիէոյի եւ Տէր - Գրիգորիան ըն-
անիթէրուուն:

Հ. Բ. Լ. Մ.

ԸԱՆՈՒՑՑՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ԳՐԱՄԱՐՄԱՆ

Հայկական Բարեկործական Ընդհան-
ուր Միութեան («Միութեան») Կեղ-
րութեան վարչական ժողովը կը
ծանուցնէ Միութեան բոլոր իրա-
ւասուան թէ Անդէլ Միութեան
77-րդ Ընդհանուր Ժողովը պիտի գու-
մարուի Շարաթ, Հոկտեմբեր 4, 1992
առաւուեան ժամը 10-ին, Լիոն-
Մերիթ պանդոկին մէջ, Աթէնք, Յու-
նաստան:

Սոյլը 77-րդ Ընդհանուր ժողովին
գումարման մասին տրուող միակ ծա-
նուցգիրն է: Հետեւարար, Միութեան
իրաւասուա անդամներէն կը
խնդրենք որ անձնապէս ներկայ գում-
ուուին ժողովին, վերոյիշեալ թուակա-
նին եւ վայրը, եւ կամ ամէնէն ուշը
մինչեւ Սեպտեմբեր 15, իրենց փոխա-
նորդագրերը: Հիմնական Կանոնագրի
արամագրութեանց համաձայն դոր-
ծագրուած եւ վասերացուած, - հաս-
ցնեն կամ յանձնեն կեղրոնական
վարչական ժողովի ատենապէրին,
համեւեալ հասցեով:

Armenian General Benevolent Union
Central Board of Directors
585 Saddle River Road
Saddle Brook, NJ 07662, U. S. A.

ԺՈՂՈՎԻ ՕՐԱԿԱՐԳ.

1 - Ներկայացում եւ վասերացում
1990 եւ 1991 տարեցը աններու Միութեան
ընդհանուր նիւթական տեղե-
կագրին:

2 - Ներկայացում եւ վասերացում
1990 եւ 1991 տարեցը աններու Միութեան
ընդհանուր նիւթական տեղե-
կագրին:

3 - Մասնակի ընարութիւն Տնօրին-
ներու (Կեղրուական Վարչական ժո-
ղովի անդամներու):

4 - Բնարարի վերաբերու անդամի մը:

5 - Քննարկում վերանեալներուն
առլինուող որեւէ հարցի, ինչպէս
նուր ժողովին առջեւ րելուու եւ ա-
նոր աշխատանքներու ընթացքին ըստ
պատշաճի արձարուուղ հարցերու:

6 - Քննարկում ընդհանուր ժողո-
ովի առաջարկներու եւ բանահետեւու:

ի Դիմաց՝
ԿԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ
ՊԵՐՃ ՍԵՐԴԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱՆ

Ասինապահը
ԼՈՒԺ - ՍԻՄՈՆ ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ
Նախագահ

Մայիս 15, 1992

ԱՐԴԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԴՊՐՈՑԱՍՍԵՐ

Ս. ՅՈՎԼԱՆԴԱ-ՄԿՐՏԻՉ**ՓԱՐԻԶ**

Հինգօթիւն Յուլիս 9, տօն է Սրբոց
Թարգմանչացն Մերուց Սահակայ եւ Մե-
րուպայ:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովլանդա-մկրտիչ

Մկրտիչ Մայոր եւ կամ առաջնորդ պատ-

առաջնորդ պատուացուութիւնը:

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS DE FRANCE**
VERS BELLEFONTAINE
LE 19 JUILLET

Section DIROUHI MISSAKIAN
de Sevran

organise

un voyage en autocar pour la fête
de la Colonie de Bellefontaine

du dimanche 19 Juillet

Départ : le Samedi 18 Juillet vers midi

Retour : le dimanche 19 Juillet au soir

Prix : 225 F (aller / retour)

Pour tous renseignements :

MME VAHRADIAN : 43 85 58 00
(dans la journée)

Mlle PAPAZIAN : 43 83 87 68
(en soirée)

Réservation des places jusqu'au
dimanche 12 Juillet.

**

Les Sections de Marseille
organisent un voyage en autocar

Départ :

de Marseille le Samedi 18 Juillet à :

- 23h : St. Jérôme (Bd Cazoran)

- 23h30 : Beaumont (arrêt bus

face Agoump)

- 24h : Centre-Ville (Poste des
Réformés)

Prix : 150 F. par personne

Pour tous renseignements :

91 90 21 60 / 91 87 13 48

91 66 91 99 (HR)

IMPERATIF : Inscriptions avant le 15 / 7

LE COMITE DE DEFENSE
DES ARMENIENS DU KARABAGH

organise

le Jeudi 9 Juillet de 21h à 23h15

UN

MEETING - DEBAT

au Centre Culturel

234, Cours Emile Zola, 69100 Villeurbanne

M° Flachet

21 heures

PROJECTION D'UN FILM INEDIT
SUR L'ACTUALITE DU KARABAGH

21 h 15

Intervention de Monsieur

LEVON MELIK-CHAHNAZARIAN

Président de la Commission
des affaires étrangères du Parlement
de la République du Haut-Karabagh

ԵՐԵՎԱՆԻ
ՑՈՒՀԻՆ 14
MARDI
14 JUILLET
1992

LE NUMERO : 5,00 F

ՅԱՐԱՎ

ՕՐԱԿԱՐԱ

ՀԽՄԱԴԻՐ ՇԱԽՄԱՏ ՄԽԱՎԵԱՆ (1925-1957)

ԺԴՐՄԻ ՏԻՐԱՎԵՐ 17.840

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

67e ANNÉE — № 17.840

ՕՐԱԿԱՐԱ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՐԵԼԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՑԱԽ

ԽԱՆՈՒՏ ՀՐԱԳԱԴԱՐ

ՄԻԶԱԴԻՊ ԳԻՒՄՐԻ

ԶՈՀԵՐ

Հաւանաբար ամէնէն գեղեցիկ բառը
սփառչի բոլոր լեզուներուն մէջ: Եւ
ապան...

Կրամակ անդրադառնալ թէ ինչ կ'անցնի
իր զանայ ամէն կողմ եւ զետ որքան
Պաթիներ կը մնան, ոչ իսկ խորհրդա-
շակն, ինչպէս էր ան՝ որ գրաւուեցա-
լով, Յուլիս 14-ին եւ ուր միայն եօթը
դժան յանցագարաներ կային, բայց
ու մաս յարար յանուն ազատութեան
կուռծ պայքարի մը խորհրդանիշը:

Եւ ճշգ, ողեկուման այս օրերուն հը-
րապարակ կ'ելլէ իմասթի ինթէրնէլութի-
ւոր տեղեկագիրը, որ, անդամ մը եւս,
կը բանաբերէ մարդկային տարրական
դասունքներու տարուէ տարի անող ըլո-
ւարուները, անհամար երկիրներու
մէջ, չոն քիչ մը աւելի, չոս՝ քիչ մը
պահան:

Հարիր հազարաւորներ կը մնան
խոցեր խորը, ուրէկ չեն կրնար իսկ
տակի թերեւս բանասեղծին այնքան
խպոր ու անդամագիր տեղինք տանիք
իշան: Եւ հոն են, որովհետեւ, պարզա-
վս, իրենց երկիրն իշխանաւորներէն:
ուրիշ էր իրենց կարծիքը պատութեան
տանին եւ կը խորհին թէ կրնան արտա-
յացուի, աղատորէն:

Բայց, տարբեր է չոր իրականութիւնը
ու ու մէկ յեղափոխութիւն կրցած է ճիմ-
ինին լուծել հարցերը, արդարացնել
ան յուրէը որոնց ծնունդ տուած էր,
ոչ իսկ ան՝ զոր կ'ողեկունք այսօր եւ որ
ապահ ամրող աշխարհին համար եղաւ
որ օրերու ներչնչարանը:

1789-ին, կեղեգուած ու անօթի ժողո-
վոր մը Պատթիյը զրաւելով կարծեց
թէ արթած է բոլոր անարդարութիւննե-
րու: Վերջ դասած են բոլոր առանձնաշը-
նութեանը: Բայց, անոնք երեկո չեն
իմբար, այլ յաճախ միայն տէր կը փո-
խին: Ու յունիսն խանդավառ օրերուն
անդրեց Սարավակի եւ Տիկին Ռոլան,
կոտինատի համբաւն վրայ, արտասա-
նց պատական հշմարտութիւն մը՝ «Ա-
րարութիւն, որքան ու իմբարներ կը դործուին
ու անունդը»:

Ու մինչեւ այսօր անոնք չեն դադրած:
Բոլոր մարտերը կը մղուին յանուն ա-
պանութեան, ամէնուրեք: Ամէն առաւօտ
արել դիտելու աղատութիւն, բարեւ,
ու իմբար տեսնելու աղատութիւն, մանուկի մը
զորացի չնչելու աղատութիւն, պար-
զապէս չնչելու, ապրելու աղատութիւն:
Եւ Սարային յարցին Արցախ ուրիշ բան
աղատութիւն ուղարկը Միայն աղատութիւն:
Բայց մարդը զայլ մը կը մնայ մարդուն
ամբար ու գու այսօր կրնանք հաստա-
տի թէ ամէնէն դաժան բռնատիրութեան
զապայտմն իսկ չերջանկացուց ժո-
ղուրդները, որոնք անոր անմատչելի
կանքներ: Ու երր անհետացաւ տասնամ-
թիւնը: Ու երր անհամատացաւ բռնակա-
գութիւնը համար չերջանկացին աղա-
տութիւններու հետ ներածելով արեւ-

Բայց, երազն է գերազօր: Ու լաւ է որ
կ'ունի համաստ անոր ու զրել իր անունը՝
Արարութիւնը: Եւ ինք անդամագիր ան-
դամագիր անդամագիր անդամագիր:

« Յ Ա Ռ Ա Յ »

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՑԱԽ

«LE MONDE» (11 - 7)

Ի՞՞ՆՉ ԼՈՒՇՈՒՄ
ԴԱՄԱԲԱՐԱԿ ՀԱՄԱՐ

Ժ. ՇԱԼԵԱՆ և է. ՊԱՆՔՐ

Տէպան էջին մէջ, կը Մոնա երկու յօդ-
ուած հրատարակած էր, որու մէկը ստո-
րագրած էր Ժայ Ռուսի գէմ՝ 11 մեռեալ»:

Այս մասին, «Արմենիկրէս» հետեւեալ

կը հազարդէր: «Ռուսական 7-րդ բանակի

զինուորները, Յուլիս 10-ին, փորձած են

երկրէն գուրս հանել յասուկ կապի ուղ-

մական կայաններու հակայ զինուորներք:

Վաստանի սահմանագլուխը, հայ մաք-

ստաման պաշտօնական պատճառական

պարագանքն ու պատճառական պատճառա-

կանակ առաջարկը առաջարկած էր 7-րդ

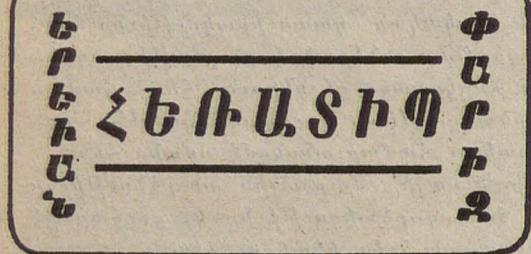
բանակի գուրները վարդապահական պատճառական

պատճառական պատճառական պատճառա-

կանակ պատճառա

(Եար. Ա. Էջեմ)

Մին խանգարումներու հետեւամբով : Ակղուրունքով քննութեան համար է, բայց, անկարելի չէ որ վիրառութական դործողութեան մը ենթարկուի : Յովիչ . Պօպս Բ. ինք յայտնեց ժողովորդին թէ նոյն իրեկունք Փոլիքը ինք ձեմելիի կը մարէ բժըշկական քննութիւներու համար :

Ե Ր Ե Ւ Ա Ն
(«ԱՐՄԵՆԻՈՒԹ» - ՅՈՒԼԻՒ 7 / 13)

ՊԱՍՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄՔ
ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Նախաղահ և եւս Տէր - Պետրոսեանի կարգադրութեամբ կարուած է Հայաստանի հանրապետութեան մենայն պատմակութիւն մը, որուն պարտականութիւնը պիտի ըլլայ բանակցութիւններ վարել Ռուսիոյ հայու Պատուիրակութեան զեկալար նշանակուած է Պետական նախարար Գրիգոր Միքայելան :

**

ԲՈՒԺՄԱՆ ՆՈՐ ԿԵԴՐՈՆ

Գիւմրիի էնրիքո Մաթէ բազմարութարանին մէջ բացուած է անոնային հիւանդութիւններու կանխարգելման եւ բուժման կեզրոն մը՝ օժտուած նորագոյն սարքաւորութեամբ :

**

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ

ԱՐՏՈՒՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արժանթինի Արտաքին նախարարութիւնը յայտարարութիւն մը հրապարակած է, որ կը յայտնի իր մասնակութիւնը կանխարգելման եւ բուժման կեզրոն մը՝ օժտուած նորագոյն սարքաւորութեամբ : Հան կ'ըսուի թէ, զըսանի հանրապետութիւնները ըլլալով ՄՈՒԴ-ի անդամներ, պէտք է յարգն տարածք ներու ամրողականութեան, ինքնորոշման եւ փոքրամասնութեանց իրաւունքները : Արժանթինի կառավարութիւնը հակամարտ կողմէն կոչ կ'ըսէ աշակեցնու միջնորդներու ձեռնարկներուն :

**

«ԱՇԽԱՐՀԸ ԵՒ ՄԵԽԻ»
ՓԱՌԱՑՕՆԸ

Յուլիս 7-ին, Արտաքին արագին մէջ արուած վերջին համերգով մը փակուած է «Աշխարհը եւ Մեխի» սէնֆոնիկ երաժշտութեան երկամսեայ փառատօնը : Փառատօնի իրավանչեր համերգ նորիւած էր երկրի մը, եւ այս վերջինը՝ Ֆրանսայի : Համերգին ներկայ եղած է Ֆրանսայի դեսպան Տիկին տը Հարթէնկ :

**

ՀԱՅ ԳՐՈՂԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱԿԵՐԱՎԱՅՐՈՒԹԵԱՆ
ՓՈԽ - ՆԱԽԱԳԱՀ

Մոսկովյայի մէջ գումարուած է «Մարտածովագիրներու միջազգային Ծնկերակցութեան» Բ. Համաժողովը : Հայաստանի ներկայացուցիչն էր բանաստեղն, «Ամսուն - Մուշ» հատարակչութեան տնօրին և զիանուր խմբադիր Սասուն Գրիգորեան, որ համաժողովին կողմէ Հնկերակցութեան փոխ - նախաղահ ընտրուած է :

**

ԹՈՒԹԻ ՀԱՄԱԲԱՂԱԲԱՅԻՆ
80Ն

Երեւանի Պատմութեան թանգարանի ըրչափակին մէջ տեղի ունեցած է թութիւն : Համելէս եկած է երգի - պարի մանկական «Դարս» համոյթը : Ենթական համարուած են երեւանեան թութիւն : Եռյուր բացուած է 19 - 20-րդ դարերու հայկական գորգերու, կարսետներու, խորոշիներու, անկողնակալերու ցուցահանդէս :

ՀՈԳԵՆԱԳԻՒՍ

Տիկին իօժէնի Յովաէկեան, Օր. Սօնիա Յովաէկեան, Տէր եւ Տիկին Կարո Յովաէկեան եւ զաւակները հոգեհանգստան պաշտօն կատարել կուտան, կիրակի, Յուլիս 19-ին, Սէն - Լուի Ս. Գէորգ Եղիշեցին, իրենց ամուսնոյն, Հօր եւ մեծ Հօր :

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՅՈՎԱՔԻԿԵԼԻՆԻ
մահուան քառասունքին առթիւ :
Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգութերուն :

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE VERS BELLEFONTAINE LE 19 JUILLET

Section DIROUHI MISSAKIAN
de Sevran

organise

un voyage en autocar pour la fête
de la Colonie de Bellefontaine
du dimanche 19 Juillet

Départ : le Samedi 18 Juillet vers midi

Retour : le dimanche 19 Juillet au soir

Prix : 225 F (aller / retour)

Pour tous renseignements :

MME VAHRADIAN : 43 85 58 00
(dans la journée)

MME PAPAZIAN : 43 83 87 68
(en soirée)

**

Les Sections de Marseille
organisent un voyage en autocar
Départ :

de Marseille le Samedi 18 Juillet à :

- 23h : St. Jérôme (Bd Cazoran)

- 23h30 : Beaumont (arrêt bus
face Agoump)

- 24h : Centre-Ville (Poste des
Réformés)

Prix : 150 F. par personne

Pour tous renseignements :

91 90 21 60 / 91 87 13 48

91 66 91 99 (HR)

IMPERATIF : Inscriptions avant le 15 / 7

ՄԵՆ ԼՈՒ - Ս. ԳԵՂՐԳ

Կիրակի, Յուլիս 19
Յարեկենդան Վարդապատի Պահոց
Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝
ՏԱՐՈՆ Ծ. ՎՐԴ. Ճիշէծեսն
Հայրապետական Պահումիրակի Փոխանորդ
Հարաւային Ֆիրասեայի համար

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ՀԼԱԼՈՎ

Համազայինի Փարիզի մասնաձեռնու^ր
կապոյն Խաչի Մելանի
«Տիրուհի Միասքանան»
մասնաձեռի Հրաւայի

կը կազմակերպէ

ԱՐՏԱՍԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅՑԹ ՄԸ

Կ'արտասանէ,
ԱՐՏԱՇԵՍ ՈՍԿԱՆԵՍՆ

Կրդի ընկերակցութիւնոր
ՀԵՐՄԻՆԵ ԵՐԻՑԵՑԵՆԻ

Հինգշարթի, Յուլիս 16, Ժամը 20.30-ին :
Սէրանի Կաղոյա Խաչի տան մէջ
17, rue Charles Peguy, 93190 Livry-Gargan

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

RECHERCHE

Le Conseil d'Administration de la CBAF
recherche pour son bureau de Paris :

— 1 secrétaire expérimentée parfaitement bilingue Français / Arménien à temps complet;

ou

— 1 secrétaire expérimentée en arménien à mi-temps

— 1 secrétaire expérimentée en français à mi-temps.

Envoyer d'urgence C.V. avec photo :
17, rue Bleue, 75009 PARIS.

Le Conseil d'Administration

UN EVENEMENT EXCEPTIONNEL

Paris accueille le

5e Congrès Médical Mondial Arménien

organisé par

L'UNION MEDICALE ARMENIENNE DE FRANCE (U.M.A.F.)

en présence de M. ARA BABLOYAN

Ministre de la Santé d'Arménie

et avec la participation de nombreuses délégations

en provenance d'Arménie et de 15 pays de la Diaspora

avec en particulier une importante délégation nord-américaine

JEUDI 16 AU DIMANCHE 19 JUILLET

CONGRES MEDICAL

Hôtel Méridien de Paris

Renseignements : 43. 68. 42. 04

VENDREDI 17 JUILLET A 20 H 30

SPECTACLE DE CHANTS ET DANSES

avec

Les Chœurs Mixtes Arméniens SIPAN - KOMITAS

et

l'Ensemble Folklorique Arménien NAVASART

au Casino de Paris, 16, rue de Clichy, 75009 PARIS

Réservations au Casino de Paris (49 95 99 99) ainsi qu'à l'apartement de l'U.M.A.F., de Sipan - Komitas (47 20 71 10) et de Navasart.

PRIX DES PLACES : 150 F. et 100 F.

SAMEDI 18 JUILLET A PARTIR DE 20 H

DINER DE GALA

Dans les Salons de l'Hôtel Méridien

Réservations : 43 68 42 04

ARMENIE VILLAGE

COMMUNIQUE DE PRESSE

Quand, au printemps 1989, ARMENIE-VILLAGE a lancé l'opération «30 Chalets pour l'ARMENIE», l'objectif était clair: il fallait absolument agir pour que ceux qui avaient tout perdu lors du séisme retrouvent un toit avant l'hiver.

Pour ARMENIE-VILLAGE et le village de YEGHEKNOUD, le pari fut gagné.

L'étape suivante consistait à favoriser le long terme, en aidant l'élevage et l'agriculture du village, afin de lui permettre d'accéder à son autonomie alimentaire, et d'acquérir les biens matériels nécessaires à son développement économique.

C'est ainsi que furent convoyées 500 doses de semences bovines congelées en paillettes, qui devaient assurer le croisement des vaches Brunes du Caucase avec la race Brune des Alpes.

Grâce à une seconde collecte, ARMENIE-VILLAGE réussit à envoyer 41 tonnes de semences principalement pommes de terre, orge, avoine, ainsi que 429 kg. de graines potagères qui permettront les récoltes de l'automne prochain. Il faut ajouter que 2,7 tonnes de semences de maïs furent envoyées au Karabagh par le même convoi.

Mais il reste beaucoup à faire pour que le village de YEGHEKNOUD accède à une véritable autonomie économique, notamment par son approvisionnement en eau. Au cours des derniers mois, la région a entrepris de rénover le réseau principal d'eau potable et posé une vanne d'alimentation au pied du village. ARMENIE-VILLAGE se propose de financer la construction du réseau interne; c'est un projet à sa portée et dans ses moyens, comme le démontre l'étude faite par les entreprises et les experts locaux contactés. Toutes ces actions ont été rendues possibles grâce à vos dons. Un nouvel élan de générosité est nécessaire pour franchir cette nouvelle étape. Nous comptons sur votre solidarité :

M

(Յար. Ա. Էջեն)

գտառակազմ միայն ցկեանս բանառութեան ուղարձ էր: Կը թուի որ քաղաքական մթնոլորտք հանդարաբեցներու կը ձգտին այս վճիրները:

Աթէնքի ոճառփորձն տէր եղաւ «Նոյեմբեր 17» ահարելչական խօսակը: Յուլիս 14-ին է որ Աթէնքի կերպոնը, ահարելչական արարք մը կը գործուէր Ելքոտական նախարարքն էք: Նախարարը շատ թէթեօրէն վիրառորուած է, բայց անցորդներէն մէկ հոգի մեռած է և հինգ հոգի ալ վիրառորուած էն: Ահարելչները կըսեն թէ ուղարձ են բողոքել «տուրքերու կամկարէրի քաղաքականութեան» դէմ, որո կը տանի կառավարութիւնը նպաստելու համար մէծ դրամագումին: «Նոյեմբեր 17» խմբակը «Երուպայի ամենէն վասանգաւորը» նկատուած է Փէնթակոնի (Միացեալ - Նահանդներու Պաշտպանութեան նախարարութիւն) միջազգային ահարելչութեան տարեգիրքին կողմէ:

ՄԻԱԱՆ ՓԱՆԻՔ (ամերիկահպատակ) պաշտոնապէս գարձաւ եռկողութիւն (առելի ճիշտ՝ մնացորդացին, այսինքն՝ Սերպիս եւ Մոնթենելո) վարչապետը եւ իր տանին երոյթին մէջ ալ բառերը չժամանակագումարութիւնը ցըմեց: «Սերպ ժողովուրդը» ըստ, «Արդարիկ ժողովուրդը» մըն է որ ուղարձ է միշտ պատերազմիներու ազգ մը ըլլալ եւ որ այսօր կ'ուղէ կուուի ամբողջ աշխարհի դէմ»: Փանիքի համար «սերպ դատը» չէ առաջն հարցը այլ ժողովուրդներու հաշտութիւնը: Համոզաւած է որ Սերպ, Մաշտեալան, Խորաթ զիրար չեն ատեր: Կը յիշէ որ մէկ միլիոնէ աւելի խառն ամուսնութիւն կայ: Կը յայտարարէ նաեւ որ պիտի յարդէ այն իրողութիւնը որ Պանիք անկախ Պետութիւն մըն է, ՄԱԿ-ի անդամ: Բայց, անդին կախները կը շարունակին:

ՄԻԱՅԵԱԼ - ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԵԿՈՆ- րատ կուսակցութեան համալուրարը, որ հաւաքուած էր Յուլիս 15-ին, նեւ Ենոքի Մէտիսը Աքուէլը Կարտընի մէջ, ընտրեց իր թէնահանութիւնը յանձին Պիլինթը:

«ՄՈՒՏ»ի Թուրքիոյ թղթակիցը՝ Նիքոլ Փոփ շահեկան յօրուածաշարք մը սկսած է Հրատարակել Վիրատերու կացութեան մասն Յուլիս 15-ին ի վեր: Յաջորդ թիւն մէջ, կը խօսի ծայրայել մահմետականներու մասին որոնի իրենց կերպուն կը վարեն Վիրատերու դէմ եւ կը չէստէ թէ Փ.Ք.Ք. իւ Հեղաղուահի պայքարը նոր երեսյթ մըն է այս կոփունուն մէջ:

Ժ. Փ. ՇԵՎԵՆՆԵՄԱՆ յայտարարեց թէ կը հրաժարի ընկերութարական կուսակցութեան գործադիր բիւրոյէն, որպէսզի կարենայ ամենայն ազատութեամբ տանին «ոչչի» իր արշաւը Մասսթիթի համաձայնագրին դէմ:

ՓԱՐԻԶԻ նախակին Վելուրում ա՛խէրի տեղն է որ Յուլիս 16-ին կ'ողեկոչուէր 1942 Յուլիս 16 եւ 17-ին Հրեաներու հաւաքութիւնը յիւնաժեները: Ֆրանսական ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէր 13 հազար հրեայ (օսար կամ Ֆրանսական հպատակութիւնն զրկուած), որոնց մէջ 4051 մասնուկ եւ կը յանձնէր Գերմանացիներուն: Այս յիւնաժենեկը առիթ է որ կրկին բանակէն ըլլան Ֆրանսացիներու պատասխանառութեան շուրջ Հրեաներու հաւաքանքն մէջ եւ առջիւնութիւնը թիւք արտաքարութիւնը ուղարձ ինչ որ պարունակութիւնը լուսաւ Պատութիւնը Օսմանեան կայսրութիւնն ուղարձական դէմ:

ՀԻԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կայսրութեան...):

ԼիԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆարէս Պուէզ «ազգային արժանաւորութեան» նկատումներ առաջ դրաւ մէրքէլու համար Պէտքքի հաս տեսնուիլ Պէտքութիւն գուրա, արարական մայրաքաղաքի մը մէջ, ինչպէս պատասխանառու չէ Վերի (ինչպէս այսօրուան Թուրքիան՝ Օսմանեան կ

ՀԱՐԱՇ - ԿԻՐԱԿԻ
ՅՈՒՆԻՍ 18-19
SAMEDI-DIMANCHE
18.19 JUILLET
1992

ԼԵ ՆՈՐՄԵՐ : 5,00 F

ՅԱՐԱՇ

ՕՐՎՐԵՐ

ՀՄԱՆԴԻՐ ՇԱԽԱՐԵ ՄԻԱՅԵԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

67th ՏԵՂՄ - ԲԻՒ 17.843

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԽՕՍՔ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԵՆ, ՈՒՐԲԱՐ, ՅՈՒՆԻՍ 17, ԺԱՄ 20ԻՆ .

«Տէր Աստուած բարեգուր ու ողորմած, մի տաճիր զմեզ ի փորձուրին, այլ վրիշտ զմեզ ի չարէ»:

Հարապատ զաւակներ Հայկացեան մեր ազգի:

Զուում եմ, որ հերոսական Արցախում անդրած առաւել ողբերգական այս օրին, Դուք, ի Հայաստան եւ ի Սփիռոս ավարտի, սպասում էք մի մխիթարական խոր լուել Սուրբ Էջմիածնից :

Անաստիկ, ես պատրաստ եմ այդ պարզը կատարելու, սակայն ինձ Հարց և առին՝ ինչպէս մխիթարեմ եմ ձեռ, իր ինք կարիք ունեմ մխիթարուելու, բայց դժուար է ճեղքել ծանր մշուչը, որ ինչ մեր նորաստեղ անկախ Պատուա:

Հայ ժողովրդի դարաւոր վշտի երգի՝ Անի Անապատեանը պիտի ասէր արար է վերաբն կանքնած ենի մեր ժողովրդի ժամանակարի առաջ, անսնելու աղիկ ճանապարհը դէպի փրկութիւն:

Հայ ժողովրդի դարաւոր վշտի երգի՝ Անի Անապատեանը պիտի ասէր արար է վերաբն կանքնած ենի մեր ժողովրդի ժամանակարի առաջ, անսնելու աղիկ ճանապարհը դէպի փրկութիւն:

Սահայն այս պահին, նախ իմ հոգեւոր պարականութիւնն եմ Համարում իմ այս պարագը առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջաններու դրւուած առաստամարտիկների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ: Իրաք նախրարեցին ազատ մեռնել, քան սրբական պարելու:

Իրեւ քրիստոնեաներ, մենք բոլորս հաւատում ենք, որ նրանք՝ կեանքից վանցին՝ երկնքում արժանանալով փառ պատին:

Ես հոգեւան սարսուով յիշում եմ Այր Անոնիս միաբան Վահան Դաւթեան արքային, որ երկու տարի առաջ իր իսկ շնկութեամբ հոգեւոր ծառայութեան:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջաններու դրւուած առաստամարտիկների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Իրաք նախրարեցին ազատ մեռնել, քան սրբական պարելու:

Սիրեւ քրիստոնեաներ, մենք բոլորս հաւատում ենք, որ նրանք՝ կեանքից վանցին՝ երկնքում առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Իրեւ ողուում ենք մեր նահատակուած զաւակների կորուսու, բայց մեր հոգեւին մասում է, որ նրանք կորած չեն եւ, այս, շրանակում են իրենց սրբազն պայտի միջուկը, բայց այս պայտի միջուկը իրաքանչ է հայ գիրազից, բայց այս պայտի միջուկը իրաքանչ է հայ գիրազից, բայց այս պայտի միջուկը իրաքանչ է հայ գիրազից:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

Եղանակ առաջանամերձ մի ընդունութիւն եմ Համարում իմ անդամանամերձ ըրջանների հոգեւոր առաքել գէպի երկինք, Արցախ և Հայաստանի սահմանամերձ ըրջանների հայկների համար, որոնք մի անդամ եւ սահմանարեցին մեր ազգի պատմութիւնը ինչ ճեղած արեամբ, ազատութեան ու արքարութեան գոհասեղանի առաջ:

</

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

«ԱՅՍՈՐ ԴԿՐՈՑԵ ԼՔԻՈՒՄ Է» ԿՇԱՀ ՆՍԽԱՐԱՐԸ

Երեւանի «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի Յուլիս 3-ի թիվին մէջ լոյս տեսած է Լուսաւորութեան նախարարը Հայկ Ղազարեանի հետ Կարմէն Դաւթեանի ունեցած հարցազրոյցը, ուր կ'արձարձութիւն կրթական համակարգի, դրա բոցի դժուարութիւններու, ուսուցիչներու եւ դասազրքերու վերաբերեալ հրատապ հարցեր :

Առաջին հարցումը կը չօշափէ Հայաստանի մէջ դպրոցին ներկայ վիճակը, ոոր թղթակիցը անմիտիթար կ'որակիէ, աւելցնելով որ Եսխարաբութիւնը ի՞նչ ծրագիրներ կը մշակէ կրթական համակարգը ընկերային - հոգեբանական այս իրավիճակին զուրու համելու համար :

Նախարարը կը պատասխանէ ... «Անկեղծ
ասած, ես չեմ գտնում, որ դպրոցը գրա-
նուում է անմիտիթար վիճակում՝ եթէ նր-
կատի ունենանք հասարակութեան վի-
ճակը՝ ընդհանրապէս, ապա այդ ընդհա-
նուր մթնոլորտում դպրոցի վիճակը ա-
մենավատը չէ»։ Նախարարը կ'ընդունի,
որ դպրոցը գժուար օքեր կ'ապրի տնտե-
սական ... հողերանեական ... քաղաքական
մարզերու մէջ, երեւոյթը բնական հետե-
ւանքը նկատելով կառարուած յեղա-
շըքջումներու։ Կը նչէ թէ, բայ ծրագրի,
դպրոցը կ'ունենայ եռապահճան ուսուց-
ման համակարգ։ առաջին ստոիճանը՝
Նախարարան (1 - 4-րդ դասարաննե-
րով), երկրորդը՝ ընդհանուր դպրոցը
(5 - 8-րդ դասարաններով) եւ երրորդը՝

տաւագ դպրոց , 9 - 10-րդ դասարաններով
(թիրեւս նաև 11-րդ) : Պարտադիր ուսու-
մը կ'ընդգրկէ ութամեայ շրջանը : Ապա ,
շրջանաւարտներ կարելի ուղիղ կ'ունե
նան կամ չեն ունենար շարունակելու եր-
րորդ աստիճանի (9 - 10-րդ դասարան-
ներ) ուսումը պետական հովանաւորու-
թեան տակ : Եթէ աշակերտը երաշխա-
ւորութիւն ստանայ դպրոցին մանկավար-
ժական խորհուրդէն կամ կառավարժիան
որեւէ յանձնափումքէ , կրնայ շարունա-
կել իր ուսումը , հակառակ պարագային՝
ուսումը շարունակելու համար ան պարտի
կրթաթոշակ վճարել , կամ ալ կը մտնէ
մասնագիտական ուսումնարան մը :

Հոս կը ծագի ընկերային արդարութեան
երաշխիքներու ապահովման հարցը ու-
սուցման այդ համակարգին մէջ։ Նախա-
րարին կարծիքով լիովին ապահովուած-
է, մանաւանդ առաջին երկու աստիճան-
ներու պարագային։ անկէ ետք, երաշխա-
ւորագիր չունեցող աշակերտներուն հա-
մար ծրագրուած է բանալ մասնագիտա-
կան որակաւոր ուսումնարաններ, ար-
հեստանոցներ, որոնցմէ մաս մը եւս կը
հովանաւորուի պետութեան կողմէ։
Այսպէս որ ոչ մէկ աշակերտ կը զրկուի
իր ուսումն շարունակելու կարելիու-
թենէ։

Թղթակիցը դիմել տալէ ետք թէ առողջ
հասարակութիւն մը կը կերտուի ոչ միայն
տնտեսական ճամբով, այլեւ առաջին
հերթին՝ իմացական, կը նշէ թէ ներկա-
յիս Հայաստանի գպրոցներուն մէջ ապա-
դայ սերունդը «կ'ուսումնասիրէ» գեղա-
դիտութիւն, կրօնքի պատմութիւն,
«Աստուածաշունչ» եւ այլն, սակայն այդ
բոլորը կը կատարուին անկազմակերպ
ձեւով։ Թէ ի՞նչ նախաեսուածէ այդ վի-
ճակի բարելաւման համար՝ Նախարար
Հայկ Դաղարեան կ'ըսէ թէ այդ վիճակին
բարելաւումը օրերու հարց չէ։ Հաղարէ
աւելի գպրոցներ կան, բայց չկան հա-
մապատասխան մասնագէտներ՝ կրօնու-
սոյցներ, հոգեբաններ, գեղագէտներ։
Ներկայիս սկսած են հիմնուիլ ուսումնա-
րամներ, ուր կը պատրաստուին մասնա-
գէտները։ Բայց Նախարարին, երեք չորս
տարիէն հարցը կը լուծուի։

Ծանօթէ, որ Նախարարը քանի մը ամիս
առաջ ստանձնեց իր պաշտօնը, այն-
պիսի ժամանակամիջոցի մը՝ երր կրթա-
կան համակարգին մէջ ընկերային մարդէ
ներս բուռն դժգոհութիւն կը տիրէր։ Նա-
խարարը կը նչէ թէ բաւական քայլեր առ-
նուած են ուսուցիչներու ընկերային -
տնտեսական պայմանները որոշ չափով
բարելաւելու ուղղութեամբ։ Այդ նպա-
տակով ալ կազմուած է կառավարական

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՌԻԹՆ Է ՆԱԽԿԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐ ԳՆԵԼՈՒ

Երեւանի «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի Յուլիս 3-ի թիւին մէջ լոյս տեսած է Լուսաւորութեան նախարար Հայկ Ղազարեանի հետ Կարմէն Դաւթեանի ունեցած հարցադրույցը, ուր կ'արծարծուին կրթական համակարգի, դրաբոցի դժուարութիւններու, ուսուցիչներու եւ դասագրքերու վերաբերեալ հրատապ հարցեր :

Առաջին հարցումը կը շօշափէ Հայաստանի մէջ դպրոցին ներկայ վիճակը, որը թղթակիցը անմիջապէ կ'որակէ, աւելցընելով որ Նախարարութիւնը ի՞նչ ծրագիրներ կը մշափէ կրթական համակարգը ընկերային - հոգեբանական այս իրավիճակին դուրս հանելու համար :

Նախարարը կը պատասխանէ ... «Անկեղծ անած, ես չեմ գտնում, որ դպրոցը դըտ-

յանձնախումբ մը, որ բաւական աշխատանք տանք տանելէ ետք իր եղրակացութիւնները ներկայացուցած է կառավարութեան եւ Գերագոյն Խորհուրդին, կատարելով բազմաթիւ առաջարկներ : Այդ կարգին, դպրոցներուն կ'արտօնուի օգտագործելի իրենց տարածքները, սրահները, նկուղները, ուսուցիչներու ուժերը՝ նիւթական եկամուտ ապահովելու համար, որպէսզի գումարները յատկացուին ուսուցիչներու աշխատավարձքը վճարելու ։ Նախարարը չեցած ու ուղարկել է կոչումը կրթական համարութեան հարցերով, որ դպրոցի մը կոչումը կրթական հարցերով զբաղին է եւ ոչ՝ տընտեսական հարցերով, կ'ըսէ թէ առժամեայ զիջում եղած է դպրոցին առաքելութեան կապակցութեամբ եւ թէ երկրին անոնեսական պայմանները բարեւաւուելու պարագային հարցը կը մտնէ իր հունին մէջ :

նըւում է անմիխթար վիճակում՝ եթէ նրա-
կատի ունենանք հասարակութեան վի-
ճակը՝ ընդհանրապէս, ապա այդ ընդհա-
նուր մթնոլորտում դպրոցի վիճակը ա-
մենավատը չէ»։ Նախարարը կ'ընդունի,
որ դպրոցը գժուար օրեր կ'ապրի անտե-
սական ։ Հողերանական ։ Քաղաքական
մարզերու մէջ, երեւոյթը բնական հետե-
ւանքը նկատերով կատարուած յեղա-
ըրբջումներու ։ Կը նչէ թէ, բայ ծրագրի,
դպրոցը կ'ունենայ եռաստիճան ուսուց-
ման համակարգ. առաջին աստիճանը՝
նախակրթարան (1 - 4-րդ դասարաննե-
րով), երկրորդը՝ ընդհանուր դպրոցը
(5 - 8-րդ դասարաններով) եւ երրորդը՝
աւագ դպրոց, 9 - 10-րդ դասարաններով
(թերեւս նաեւ 11-րդ)։ Պարտադիր ուսու-
մը կ'ընդգրկէ ութամեայ շրջանը։ Ապա,
շրջանաւարտներ կարելիութիւն կ'ունե
նան կամ չեն ունենար շարունակելու եր-
րորդ աստիճանի (9 - 10-րդ դասարան-
ներ) ուսումը պետական հովանաւորու-
թեան տակ։ Եթէ աշակերտը երաշխա-
տութիւն ստանայ դպրոցին մանկալար-
ժական փորհուրդէն կամ կառավարական
որեւէ յանձնախումբէ, կրնայ շարունա-
կել իր ուսումը, հակառակ պարագային՝
ուսումը շարունակելու համար ան պարտի
կրթաթոշակ վճարել, կամ ալ կը մտնէ
մասնագիտական ուսումնարան մը։

Թղթակիցը կը հարցնէ թէս սեփականա-
չորհումի գործընթացը մուտք պիտի
գործէ՞ դպրոց եւ եթէ այո՞ ո՞րքանով
Նախարարը կը պատասխանէ թէ հանրա-
կրթական դպրոցը պէտք է միշտ գտնուի
պետութեան հովանաւորութեան տակ
պետութեան պիտոնէի հաշոյն։ Այս ի-
մաստով ալ, Նախարարին կարծիքով, ոչ
մէկ սեփականաչորհում կը կատար-
ի. այլ հարց է, որ հանրակրթական դպր
ոցին զուգահեռ ատեզդուին տարբեր տե-
սակի գոլիճներ, վարժարաններ, բարձ-
րագոյն ուսումնական հաստատութիւններ, որոնք ըլլան մասնաւոր եւ վճա-
րովի։

Այնուհետեւ թղթակիցը մատը կը դնա-
յալապէս ցաւոտ վէրքի մը վրան. կը յի-
շեցնէ թէ ուսուցչական եւ աշակերտա-
կան շրջանակներու մէջ կը տիրէ անվեր-
ջանալի դժգոհութիւն՝ ինքնավարութեան
պակասի, վարչարարութեան հին մէթու-
ներու կապակցութեամբ։ Անդրադառնա-
լով այս հարցին Նախարարը դիտել կու-
տայ թէ պարտադրանքը (վարչարարական
իմաստով) պէտք է վերնայ եւ ուսուցիչներու եւ աշակերտներու ծանրաբեռնումը
անհամար է պակսեցնել, կարգ մը դա-
սանիւթեր կրծատելու չորսիւ։

Հոս կը ծագի ընկերային արգարութեան
երաշխիքներու ապահովման հարցը ու-
սուցման այլ համակարգին մէջ։ Նախա-
րարին կարծիքով լիովին ապահովուած
է, մանաւանդ առաջին երկու առտիճան-
ներու պարագային։ անկէ ետք, երաշխա-
ւորագիր չունեցող աշակերտներուն հա-
մար ծրագրուած է բանալ մասնագիտա-
կան որակաւոր ուսումնարաններ, ար-
հեստանոցներ, որոնցմէ մաս մը եւս կը
հովանաւորուի պետութեան կողմէ։ Այսպէս որ ոչ մէկ աշակերտ կը զրկուի
իր ուսումը շարունակելու կարելիու-
թենէ։

Կաստրակութիւն մը կը կերտուի ոչ միայն տնտեսական ճամբռով, այլեւ առաջին հերթին՝ իմացական, կը նշէ թէ ներկայիս Հայաստանի գպրոցներուն մէջ ապադայ սերունդը «Ո՛ւսումնասիրէ» գեղադիտութիւն, կրօնքի պատմութիւն, «Աստուածաշունչ» եւ այլն, սակայն այդ բոլորը կը կատարուին անկազմակերպ ձեւով: Թէ ի՞նչ նախատեսուած է այդ վիճակի բարելաւման համար՝ Նախարար Հայկ Ղաղարեան կ'ըսէ թէ այդ փեճակին բարելաւումը օրերու հարց չէ: Հաղարէ աւելի գպրոցներ կան, բայց չկան համապատասխան մասնադէտներ՝ կրօնուսոյցներ, Հոգեբաններ, գեղագէտներ: Ներկայիս սկսած են հիմնուիլ ուսումնարաններ, ուր կը պատրաստուին մասնադէտները: Բայտ Նախարարին, երեք ։ չորս տարիէն հարցը կը լուծուի:

Ծանօթէ և, որ Նախարարը քանի մը ամիս առաջ ստանձնեց իր պաշտօնը, այսպիսի ժամանակամիջոցի մը՝ երբ կրթական համակարգին մէջ ընկերային մարզէ ներս բուռն դժողովութիւն կը տիրէք: Նախարարը կը նշէ թէ բաւական քայլեր տուած են ուսուցիչներու ընկերային տնտեսական պայմանները որոշ չափով բարելաւելու ուղղութեամբ: Այդ նպատակով ալ կազմուած է կառավարամին:

«Մոսկովեան մարզիչ Բորիս Մայրով
մարզած խումբը նուածեց Ֆինլանդիո-
սատի վրայ հոքէյի ախոյենութեան տիտ-
ղոսը», «Փութպոլիսթ Ալեքսէյ Միլիսայի-
լիչենկօ՝ Կիեւէն, զարձաւ Սկովտիոյ ա-
խոյեան. անցեալ տարի ալ զարձած է
Խոսլիոյ ախոյեան», «Ճողով ցատք
«մեծ ախոյեան» Սերգէյ Պուլքան պայմա-
նագիր ստորագրեց գերմանական խումբ
մը հետ»: Այս տեսակի լուրերու յաճա-
կը հանդիպինք թերթերու մարզակա-
սիւնակներուն մէջ: Այլեւս ոչ ոք կը զար-
մանայ երբ կ'ըսուի թէ նախակին խորհը-
դային հինգ հարիւր մարզիչ եւ մարզիչ
ներ կը գործեն արտասահմանի մէջ:

Սակայն անոնք ի՞նչպէս կը յաջողին իրենք զիրենք «արտածել»։ Առնենք հոգէյի օրինակը։ Գլխաւոր երկու գործելակերպ կայ ատոր համար։ կամ իրեն անձամբ կապ կը հաստատեն օտար խումբի մը հետ, որ համաձայնութեան պարագային հրաւէր կ'ուղղէ մարզիկին, որունորհիւ ձեռք կը ձգուին հարկ եղած արտօնադիրը, եւ կամ ալ արտածումիթեկնածուները շփման մէջ կը մտնեմասնադիտացած գործի մարզոց հետ։ այվերջինները կը տեսակցին մարզիկին հետաշարանի մը մէջ, ուր կ'որոշուին տեղազափոխման պայմանները։ Առաջին պարագային մէջ, մարզիկները միշտ վճարումի լաւ պայմաններ ձեռք կը ձգեն, սակայն նոյնը կարելի չէ բան երկրորդ պարագային մէջ գտնուողներուն համար, որոնք ընդհանրապէս Բ. կամ Գ. դասակարգերուու խումբերու կը վաճառուին ուր շատ յաճախազպէպ են 200-էն 300 տուար ամսականները։ «Մենք ոչ ոք չենք փնտուեր։ Իրենք են որ կուգան մեզի եմներ ալ կ'օգնենք։ Մեր բուն գործին համեմատած ոչինչ կը շահինք իրենց շնորհիւ» կ'ըսեն մարզիկի այս վաճառականները։

Անոնք կը ստանան ապապբանքներ, ընդհանրապէս յառաջապահներու եւ միջնապահներու (բերդապահներու եւ յետապահներու շուկան շատ սահմանափակէ), եւ իրենց պարտականութիւնն է զտեալին առեղն ու աժամնեցը հնչ ու

երկրին անտեսական ներկայ դժուար վիճակին մէջ ոչ մէկ քարդութիւն կը յարուցանէ : Գինը կ'որոշուի յաճախորդներուն կողմէ . քաճառորդ խումբի մարդիչները եւ վարիչները չեն վարանիր քով վընտիպ պահանջներ ներկայացնելու : Յիշատակի իրեր, տարադրամ, ճամբորդութիւններ դէպի արտասահման (իրեն համար), վիտչո եւ մարզական պիտոյք ներ (խումբին համար) : Վաճառոր խումբերը իրենք վիրենք կ'արդարացնելուով՝ «Մեր նպատակը չէ մեղի տարի ներ ծառայած մարզիկի մը վաճառում ու արստանալ . մենք կ'ուղենք ապահովի անոնց ապագան» :

Մոսկուայի Տորպետօ Փութպոլի խումբին զեկավարներէն Զոլոտով կը գանգառի՝ «Այս վնմիտացքով չեմ դիմուր ի՞նչ կ'ըլլայ մեր խումբին տարիքի միջինը Այն բոլոր խաղացողները, որոնց տարիք

Դնել այդ հիմնադրամի գումարին վրայ հիմնական հարցը ուսուցչի աշխատավարձին է : Լաւ վճարել, բաւագոյն ոսուցիչը ունենալու համար :

Եթէ մոռայլ է ուսուցիչներու վիճակը
այնքան ալ խրախուսիչ եւ պայծառ չ
դասագրքերու պարզած պատկերը։ Նա
խարար դիտել կուտայ թէ Գերագոյ
Խորհուրդի Մամուլի եւ Կրթութեան յան
նաժողովները, նախարարութեան հե
որոշած են դասագրքերու, կրթական հա
մակարդի թերթերու, հանդէսներու վե
րաբերեալ առաջարկներ ներկայացնե
Գերագոյն Խորհուրդին եւ կառավարու
թեան, որպէսզի դասագրքերը ժամանա
կին հաստարակուին եւ անոնց գիները կա
րելի եղածին չափ ըլլան «տանելի»։ նոյ

20—Էն վար է, կուղան, կ'աղաչեն որ ար-
տօնենք իրենց մեկնումը օտար խումբեր;
Պէտք է ըսել որ կարդ մը «սրամդիտներ»
այս երիտասարդներուն կը սորվեցնեն եր-
կարտաժամ պայմանագրեր չստորապնդել:
Այսպէսով, երբ անոնք կը մեկնին օտար
երկիրներ, մէկ ռուբլի իսկ չի մտներ
մէր խումբին արկղը»: Եւ այս իրավլի-
ճակը ի զօրու է բոլոր միւս ակրումնե-
րուն համար, ինչպէս նաև միւս մարդա-
ձեւերուն մէջ: Սառի չոքեյի խումբերէն
Սպարտակ կամ Դինամօ, օրինակ, իւ-
րաքանչիւրը պիտի կորսնցնէ իր իւրա-
ցողներէն վեցը կամ եօթը, այս տարրուն
վերջաւորութեան:

Կան սակայն ալ աւելի տուժող՝ զաւառ
ակումբները, որոնց անդամները կ'եր-
թան մոսկովյան ակումբներ, ուութիւննե-
րու փոխարէն։ Մինչդեռ մոսկովյան
խումբներէն շատերը, որոնք խաղացու-
«կ'արտածեն» իրր տարագրամ տոլար կ'
ստանան եւ այդ տոլարներով դիւրու-
թեամբ ձեռք կը ձգեն իրենց փափառա-
դաւառի խաղացողները։ Կարդ մը մե-
ակումբներ դիւրաւ վարժութիւն ձեռ-
բերին խումբը փոփոխութիւններու եւ-
թարկելու եւ սկսան զաւառէն ուութիւն-
խաղացողներ դնել եւ վաճառել տոլար
փոխարէն։

Արեւմուտքի համար, ոռուսական շուկան այնքան հետաքրքրական է, որ սկզբանը է տեղադրություն «որսորդ» - գործակալ»ներու ցանց մը: Սակայ հոքէյի գանձական խոռոչքը մը նոյնիսկ առաջարկան է Ռուսաստանի մէջ հիմնել ձիրք ունեցող երիտասարդներ յայտնաբերելու կեղծությունը: Այս մարզագույն մէջ, Գանձատարական ատեն է որ ձեռք նետած է Ռուսաստանի շուկային: Բարձրագույն ափոյ յենութեան 75 օտարներէն 22-ը Ռուսական, ինչո՞ւ: Որովհետեւ, նախ, ուստի խաղաղողներու գիները միւնքերն շատ ենքի ցած են, երկրորդ՝ Շուէտացիները որոնք ամէնէն լաւերն են այս մարզաձևին, այլեւս նոյնքան լաւ վճարուած են իրենց մօտ, որքան Գանձատայի կամ Միացեալ ։ Նահանդներու մէջ:

Մարգիկներու արտասահման տեղա
փոխման արտօնութեան անմիջապէս յա-
ջորդեց Սովորութեան մենաչորհը
որ բոլորովին ձախողեցաւ, քանի ո-
հրապարակուած պատկառելի դռմանե-
րուն մեծ մասը կ'իւրացնէր, արտասահ-
ման գացող մարզիկն ձգելով չնչին դու-
մար մը, որ երբեմն պարզապէս կը հա-
մապատասխանէր դեսպանի շարժավար-
մը աշխատավարձքին :

Վերջին շրջաններում, համաշխարհայիշութեալի շուկային վրայ նախկին խորհրդայի մարզիկներու սակը անկում կ'արձնանագրէ: Ատոր գլաւաւոր պատճառն է՝ «մարդական զաղթ»ը, որ արհեստաւորներոց անցի մը ձեռքը անցած է, եւ Սովինթեր սփոր այլեւս չունի հարկ եղած հեղինակութեալ պահանջութեալ պահանջութեալ:

Օտար երկիրներ գաղթող մարդիկներ
բուն մեծ մասը զոհ է իրենց կենցաղայի
պայմաններէն, եթէ նոյնինկ լատրի
թշուառութեան մէջ։ Այսպէս Սովինթեր
սփոր քաղմաթիւ անգամներ արտասահ-
ման մեկնելու թեկնածու մարդկիներ
նամակներ ստացած է, ուր կըսեն թէ
պատրաստ են 100 տոլարով զոհանալու։
Եւ սակայն այս արտագաղթող հարի-

բաւոր մարզիկներէն ոչ հազարամոր
լար շահողները եւ ոչ առ 150 տոլմար շա-
հողները կը վերադասնան իրենց հայրե-
նիքք :

የኢትዮጵያ

նը՝ նաեւ թերթերու եւ հանդէսներու կապակցութեամբ:

Հարցազրոյցի վերջաւորութեան պիտուի անցեալ տարուան ցուրտ ձմեսի յարուցած դժուարութիւններուն եւ վառելանիթի պակասի պատճառով դպրոցներու փակման եւ այլ հարցերու մասին։ Նախարարը, իբրև կանխարիչոց կը նէք թէ նախատեսուած է յառաջիկայուսումնական տարեշրջանը ակսիլ Օգոստոս 20-ին, առաջին կիսամեեակը աւարտել Դեկտեմբեր 15 - 20-ին (Կախում ունի եղանակէն)։ Բնդմիջում մը կը կատարէի մի մինչեւ Մարտ 1, ապա կը սկսի երկրորդ կիսամեեակը, որ կ'աւարտի Յունիս 15-ին։

ԱՐԱՐԱՏ
ՅՈՒՆԻ 24
ՎԵՆԴՐԻ
24 JUILLET
1992

ԼԵ ՆՈՐՈ : 5,00 Ֆ

ՀԱՐԱՃ

ՕՐԱԿԱՐՏ

ՀՄԱՆԱԴԻՐ ՇԱԽԱՐ ՄԻՍԱՔԻԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՑԱԽ

ՄԻՇԱ ԿՈՒԻԿԻՆԵՐ
ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ
ՇՐՋԱՆԵՐ

ԱԴՐԵԶԱՆԱԿԱՆ

ՅՈՒ 25 ՌՄԲԱԶԻԳ ՄԸ

ՎԱՐ ԱՌՆՈՒԱԾ

Կափները կը շարունակուին Մարտականը մշանց եւ եթէ որոշ գիւղեր եւ տառած են, որքինքու շորջ, գլխապար Մազաւովի մասին լուրերը համական են: Ինչ որ հաստատ կը թու այս է որ հայկ. ինքնապատվանքնեան ուժերը գրաւած էին գիւղին բարձրները եւ գիւղ չին մաս: այս որ աղքաբջանական աղքիւրի այն ուր լուսուուր Աղերիները եւ տառած են Պաղաւովը չի կրնար համապատասխան իրական կացութեան: Յուլիս 21-ի երեխան ալ հայկական ինքնապատվանքնեան ուժերը յաջողած են վար առնել աղքաբջանական ՍՈՒ 25 ռմբածիդ ունակ մը, որ ուռմբեր կը նետէր Ասկիսին եւ Զըլլանի վրայ: Նախորդ օրն ու ոչացուած էր աղքաբջանական զինուարական թուան մը, որ կը փորձէր զընդուել Մազաւովի մօտ հայկական զիրքը:

Հայկ. ինքնապատվանութեան ուժերը Յուլիս 21-ին յաջողած են գրաւել Զարդարական իմէկթ-Գեաբաւանդ բնակավարերը: Մազաւովի շուրջ բուռն մարտեր կը շարունակուին Յուլիս 23-ին ալ հանդիպու օրուան կափները կերպուած էին գլխաւորարը Զաթերքի, Միջամագի եւ Մէծչնի շուրջ, ուր Աղքաբջանի բաւական բուռն յարձակուած են, բայց բուրն ալ հանդիպու հայկ. ինքնապատվանութեան ուժերն էին կողմէ: Հաթերք նոյն իրկու հասաւլ եւ մէկ զարակառք զարուած են, Մէծչն ալ՝ մէկ հասաւլ և մէկ զարակառք:

Յուլիս 21, 22-ի տուեաներու համաձայն հայկական կողմը 8 մեռեալ կար և 11 վրբաւոր: Աղերիներու կորուսանի շատ տեկի մէծ էին, 30 մեռեալի խօսք կար, բայց սատոյդ տուեաներ կը զակին:

Յուլիս 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայաստանի ճակատի վրայ, Համեմատական համդարտութիւն կը տիրէ: Կապան առանձին զնդակուուածներ կան, նաև Եղինակառը, Վայք, բայց զոհ չըլլայ: Արարատի շրջան ալ Աղքաբջանի զինուարերք կուտակումներ կ'ընեն, բայց առայժմ հանդարտ է:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայաստանի ճակատի վրայ, Համեմատական համդարտութիւն կը տիրէ: Կապան առանձին զնդակուուածներ կան, նաև Եղինակառը, Վայք, բայց զոհ չըլլայ: Արարատի շրջան ալ Աղքաբջանի զինուարերք կուտակումներ կ'ընեն, բայց առայժմ հանդարտ է:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

Հայութ 21-ին զնդակուուած են ձարար, Աշան եւ նորչն գիւղերը: Վիրաւունք կան եւ նիւթական զնամներ:

ՎԱՐԴԱՎԱՐ

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

COMMUNIQUE DE PRESSE

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻԶ

Կիրակի օր, Յուլիս 26 վարդավայ է : Տօն Պայծառակերպութեան Տեսան Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Եկեղեցւոյ Հինգ տապարներէն երբորդն է :

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի:

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝
ՆԱՐԵԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԱԲԱՐԵԱՆ
Ակպրժամարտութեան՝ Ժամը 8.45-ին:
Պատարագ Ժամը 10.30-ին:

ՄԱՆՈՒԹ. — Այսօր, առաջար օր ըլլա-
լուն պատճառաւ հոգիհանգիստ չի կա-
տարափ :

Երկրաշամբ օր, Յուլիս 27, Բ. օր
Վարդավայի Յիշառակ է Մեռելոց :

Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր
Եկեղեցւոյ մէջ Ժամը 10-ին, պատարագ
կը մատուցուի :

Պատարագի աւարտին՝ հոգիհանգիստ
կը կատարափ «վասն Համօրէն ննջեց-
լոց» :

Կը պատարագէ՝
ՅՈՐՎԻԹԻՒՆ ՔԱՀԱՆԱՅ ԹԱՇՃԵԱՆ

Ս. ՅԱԿՈԲ — ԼԻՂԻ

Կիրակի Յուլիս 26-ին, Տօն է «Վարդա-
վայ»ի : Այս առթիւ լիսին Ս. Յակոբ
Մայր Եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ
Եպիսկոպոսական պատարագ :

Պատարագը կը մատուցանէ եւ կը քա-
րոզէ՝

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Հայր. Պառուիրակի Փոխանորդ
Լիսին եւ Շրջակայից

Բաղմածայն երգեցողութիւնը կը կա-
տարափ Եկեղեցւոյ Կամիսա Երգչախում-
բին կողմէ, զեկայարութեամբ՝ Պր. Յով-
հաննէս Պէտքէրեանի :

Ակիզր Ժամերգութեան Ժամը 8.45-ին:
Պատարագ Ժամը 10-ին :

ՄՐՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԱՐՄԵԼ

Կիրակի, Յուլիս 26-ին Մարտէլի Սըր-
ոց թարգմանչաց Մայր Եկեղեցւոյ մէջ
տեղի պիտի ունենայ պատարագ, ձեռամբ՝
ԳԱԼՈՒՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ԹԵԿԻԵԱՆ

Բաղմածայն երգեցողութիւնը կը կա-
տարափ Եկեղեցւոյ Սահակ Մերուու
Երգչախումբին կողմէ, զեկայարու-
թեամբ՝ Պր. Խաչիկ Երգմագեանի :

Ակիզր Ժամերգութեան Ժամը 8.30-ին:
Պատարագ Ժամը 10-ին :

ՍԷՆ-ԺԵՐՈՄ Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ

Ակիզր Ժամերգութեան՝ առաջանեան
Ժամը 8.45-ին :

Պատարագ Ժամը 10.30-ին :

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝
ԵՂԵԶ Ա. ՔԱՀԱՆԱՅ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱԱՏՈՒԱԾԱԽԻ ՆԻՍ

Նիսի Ս. Առաջանձածին Եկեղեցւոյ մէջ
կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետ
տական Պառուիրակի Փոխանորդ՝
ՏԱՐՈՆ Վ. ՎՐԴ. ՃԵՐԵԲԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

Section « Cardiné Aghababian »
de Clichy

organise

une Journée

à FONTAINEBLEAU
le DIMANCHE 13 SEPTEMBRE

Départ tôt le matin — Retour le soir

Petite collation à 10h offerte par la section
Visite Château — tour de la ville
en petit train

Déjeuner au Restaurant « Bonaparte »

Participation aux frais: 250 F / personne

Renseignements par téléphone :

42 70 00 91 / 47 99 41 19

Քանի մը շաբաթ է, սովորականէն
աւելի բողոքներ կը ստանանք մեր բաժա-
նորդներէն մանաւանդ գաւառէն որոնք
չափ անկան կը ստանանք «Յառաջ»ը
(3 մէջ 4 թիւ միասին կամ պակաս թիւն
եւայլն, եւայլն) :

Կուգենք կրկին անդամ չետել թէ բո-
լոր անկաննութիւնները կուգան միայն
թղթատարէն կեղանը, ուրկէ
հապի ժամ մը ետք բոլորն ալ կ'առաքուին
զանազան ուղղութիւններով։ Երջաններ
կան որ կանոնաւոր կը ստանան (ի մաս-
նաւորի արտասահմանի կարգ մը երկիր-
ներ), ուրիշներ՝ ոչ։ Արձակուրդի չըջանն
ալ չի բարելաւեր կացութիւնը :

Խորապէս կը ցաւինք, քանի այս անկա-
նոնութիւնները կը վնասեն մեր աշխա-
տանքներն եւ ապարդիւն կը գարձնէն մեր
բոլոր ճիգերը օրը օրին լուր հասցնելու-
մեր բնթերցողներուն :

Կապաւուինք մը եր բաժանորդներուն
ներողամտութեան մը եր կամքէն բոլորու-
վին անկախ այս անհամ կացութեան հա-
մար :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒԻՆ
«ՅԱՌԱՋ»ի

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴՊՐՈՑԱՍԻՐ ՏԻԿԱՆԱԿ ԵՐԿՍԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՄԵԶ

1992 - 1993 տարեշրջանին

— Կը բացուի 3-րդ գասարակը;
— Կրթական Նախարարութեան ըլլ-
ուած ծրագրի կողքին;
— Հայերէն՝ շաբաթը չորս ու կէս
ժամ (միջին) :

— Նախակրթարանի բոլոր դասա-
րաններուն մէջ անդաբերէնի ուսուցում
եւ ծանօթացում՝ անդեկադիտութեան
(էնֆորմացիոն) :

— Գերմանիային՝ երկրորդ օտար
լեզու միջնակարգի 4-րդ ու 3-րդ զա-
սարաններուն մէջ :

— Վարժարանի փոխադրամիջոցնե-
րը, բացի Աէնսիի մերձակայ ըլլան-
ները՝ կը սպասարկեն նաեւ իսի,
կոնքս, Առնուլիլ, Վելիկ և Լը Վէ-
ւայլն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ներկայիս աշակերտութեան թիւ
158 է։ Դպրոցի ցէնքին սահմանափակ
յարմարութիւնները կը թոյլառուն
առաւելագոյն 180 աշակերտ արձա-
նադրութիւնը միայն։
ՏՆՈՐէՆՈՒԹԻՒՆ,

Հասցէ . . .
Collège « T E B R O T Z A S S E R »
1, Bd. du Nord — 93340 LE RAINCY
Tél. : 43 81 01 72

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԶԵՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՀՐԱՄԵՐ, ԲՈՒՌԵՑԻԿ,
ՏՈՄ ԿԱՄ ԱՐԵՒՏԻՐԱԿԱՆ
ԶԱՆԱԶԱՆ ԲՈՒՂԵՐԵՐ
(ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ, ՆԱՄԱԿԻ ԲՈՒՂԵՐ,
ՊԱՀԱՐԱՆ, ԵԿԱՅՆ)

FAIRE-PART DE MARIAGE, BILLETS,
PROSPECTUS,
DIVERS TRAVAUX DE VILLE
(TÊTE-DE-LETTER, FACTURES,
ENVELOPPES, ETC.)

«ՅԱՌԱՋ — HARATCH»

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS

LES APRES-MIDI,
DE 14 à 18 h. 30
SAUF SAMEDI ET DIMANCHE

ԴԻՄԵԼ ԱՄԷՆ ՕՐ,
ԺԱՄ 14.00 - 18.30
ԲԱՑԻ ՇԱԲԱՐ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻՒ

Խնամուած աշխատանիք — Travail soigné

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆԻՔ

Բաղմածայն երգեցողութիւնը կը կա-
տարափ Եկեղեցւոյ Սահակ Մերուու
Երգչախումբին կողմէ, զեկայարու-
թեամբ՝ Պր. Խաչիկ Երգմագեանի :

Ակիզր Ժամերգութեան Ժամը 8.30-ին:
Պատարագ Ժամը 10-ին :

ՍԷՆ-ԺԵՐՈՄ Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ

Ակիզր Ժամերգութեան՝ առաջանեան
Ժամը 8.45-ին :

Պատարագ Ժամը 10.30-ին :

Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝
ԵՂԵԶ Ա. ՔԱՀԱՆԱՅ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Méubles Ghazarian

4.000 m² de mobiliers
présentés en ambiance

Z.I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

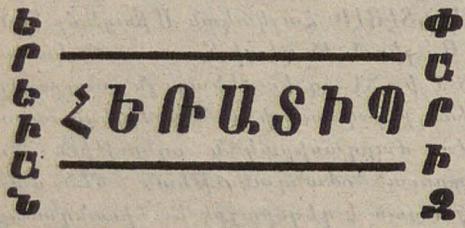

“Բացառիկ զեղչ «Յառաջ»ի բաժանորդներուն”

(Յար. Ա. էջեն)

նպաստ : Սրբին ժեշտեց նոյնիսկ թէ դուռը թիւն էր :

Մինչեւ ԽՆՏՈՒԹԻՒՆ երկրորդ յաջորդական տարին լւապել յաղթեց հեծանվով ֆրանսացի Շքլանին, որ վերջ գրառակի, Ցուլս 26-ին, ըստ տասնութեան Հան զ'էլլիք :

Ե Բ Ե Խ Ա Ն
«ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ» - ՅՈՒՆԻՍ 22 / 24)

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԲՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ցուլս 23-ին Լեւոն Տէր - Պետրոսիան ընդունելով Իրանի առժամանակ ներկայացնեց Ահմադ Սունանին, երկողութիւն հերկայացնող հարցերու չուրից զրոյց ունեցած է հետք : Սունանի նշան է որ իր երկիրը կողմնակից է Մշանին մէջ շուտափոյթ եւ կայտն խաղաղութեան մը հաստատումին ու անհըսքածեց պարագային պատրաստ է շարունակելու միջնորդական ջանքերը :

Նոյն օրը Դանիոյ Ուեկանիայի լինագոր դեսպանը հաւատարմագիր յանձնած է Հայաստանի Նախագահին . այսուհետեւ ան իր երկիրը կը ներկայացնէ նաև Հայաստանի մէջ : Դանիոյ դեսպանը ընդունուած է Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ՝ Բարգէն Արարագեանի եւ Արաքաքն նախարար Բագդի Յովհաննէսանի կողմէ :

Այս վերջին նախորդ օրն ալ ընդունած էր Զինաստանի ժամանակաւոր ներկայացնեցիւք : Զինաստանը Հինգերորդ պետութիւնն է որ դիւնագիտական ներկայացնութիւնն է՛ունենայ երեանի մէջ : Միացել - Նահանգները, Իրանը եւ Ֆրանսան ունին իրենց գեսականութիւնները, իսկ Գանաստան մշտական ներկայացնութիւնն է կը սպասուի որ Գերմանիա և Ցունաստան իրենց գեսականութիւնները բանան Սեպտեմբերի ընթացքին :

«ԱՐՑԱԽ» ԹԱՂԱՄԱՍԸ
ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ԲՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Գիւմրիի «Արցախ» թաղամասի շուրջ 100 ընտանիքներ հանգանակութիւն մը սկսած են ի նպաստ զահ զացած մարտիկներու ընտանիքներու կարուաւած է 705 կրտս ունի եւ 150 հազար սուրբի : Զոհ զացած մարտիկներու իւրաքանչիւր անշափահան երախայի նուիրուած է սոկէ խոչ եւ 20 կրտս ունի : Օդութիւն ցոյց տրուած է նաև կրիսներուն վիրաւորուած եւ կարօտեալ մարտիկներու ընտանիքներուն : «Արցախ» թաղամասի բնակչինը, 1988-ի արցախան զարթօնքի օրերուն, Գիւմրիի մէջ իրենց միջոցներով նաև բարձրացնուած էին Անդրանիկի յուշարձանը եւ 12 ազգային գործիչներուն և Փետայիններու կիսանդրին : Միշտ իրենց ջանքերով է որ կառուցուած է հրաչալի մարզական, եւ հիմա ալ գրամ տրամադրած են քարաքային մարզագաւորի վերաբանուցման համար : Անոնք սուանձնած են նաև Փութպոլի «Շիրակ» խումբին հովանաւորութիւնը :

ԾԱԼԿԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՒ
ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒ ԲՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Վրաստանի Ծալկայի շրջանի 18 հայկական գլուխերուն մէջ Արցախի մարտիկներուն համար կատարուած հանգանակութեան ընորհիւ 35 թո՞ն սննդամթերք, հազուատեցն եւ 40 հազար ոուրեցի գումար մը յանձնուած է Հայաստանի յասուուկ ծրագիրներու Վարչութեան : Միշտ նոյն նախատեսկով, նախատեսուած է Օգոստոս

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն իյնէւան, զավակներն ու թռուները,

Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Տէր - Խոչաւա-

տուրեան եւ զաւակը,

Տէր եւ Տիկին Ժան Վոլուիդան եւ զա-

ւակը,

Տէր եւ Տիկին Ներսէս Շահինեան եւ

զաւակը,

Տէր եւ Տիկին Ժորժ Մանուկեան եւ զա-

ւակը,

Տէր եւ Տիկին Սերժ Մարգիսեան եւ զա-

ւակը,

ԶՈՒՔԱՐԵՐԻ
ՅՈՒՆԻՍ 29
MERCREDI
29 JUILLET
1992

LE NUMERO : 5,00 F

ՀԱՐԱՇ

ՕՐԱԿԱՐ

ՀԽՄԱՆԴԻՐ ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԻԱՆ (1925-1957)

67^e ՏԱՐ - ԲԻՆ 17.850

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS

TEL. : 47. 70. 86. 60 — TELEX : HARATCH 280 868 F

— FAX : 48. 00. 06. 70 —

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանս : Տար. 900 Ֆ. — Վեցամսեայ : 460 Ֆ.

Արտասահման : Տար. 1.200 Ֆ. (ամերիկական առաքում)

1050 Ֆ. (Հարավական առաքում) — Համբ : 5,00 Ֆ.

67^e ԱՆՆԻ — № 17.850

ՄԻՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆԱԿ

ԳԵՐԱԿՈՅՑՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ
ՆԻՍՏԸ
ԿԲ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

b r k u Σ b n s h q φ
v

ԵՐԵՒԱՆ
(«ԱՐՄԵՆՓԲԸ» - ՅՈՒՆԻՍ 22 / 24)

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱԿԱՆ
ԿԵՐՈՐՈՒՆԻ ԲԱՑՈՒՄ

ՀԱՅԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ՎԵՐԱԿԱՍՈՒԻՑՈՒԱԾ

Հարաթ օր, Յուլիս 25-ին, աղբարեկա-
նական ԱՄԻ - 25 ուժաձիգ օդանաւ մը
ուժեր նետած է Մարտունի պայ,
որ հետեանքով չորս հոգի մեռած է եւ
փառուներ ալ կան: Գնակալուման են-
թափառ են նաև նոյն շրջանի ձար-
ար, Խուշինակ, Նորչեն եւ Հացի գիւ-
րի, որ եւ մասներ կան: Նոյն կա-
յալին ենթակայ են Արարատի շրջանի
կամս, Կապանի Սեւաքար, Մեղրի՝
նախճար գիւղեր: Կապան մէկ մեռաւ
այ:

Մարտակերտի շրջանն ալ կունեներ կը
պահանգուին: Երեքարթի առաւուն
առանձինք (Յուլիս 28) Մաղաւուզ
փառ, որ առաջ օրէ ձեռքէ ձեռք կ'անց-
է, վերապառած էր Հայերու կողմէ:
Անդիներ շատ կը փորձեն նաև յառա-
խան գիւղ Սարանգի ջրամբարը, բայց
ու մոլուծ են, գոհեր տարով:

Յուլիս 28-ին կը շարունակուէր Գերա-
տին նորհուրդի արտակարգ նիստը, որ
ու բնարդէ սեփականաշնորհան օրի-
նակին...:

Հանրապետութեան նախագահի Հրա-
մագրով (Յուլիս 27) արտակարգ եւ
լարացար գետանի հանդամենք տրուած է
Խորացար Հայաստանի մայուն ներ-
առացուցչ Ձեւիս Մամիկոնեանի,
և Մեծն - Բիրիսանիա եւ Հրամային
նրանայի Հայաստանի ժամանակառու-
թիւնացուցիչ: Արմէն Սարգսեանի,
Անդ օտար մշտական ներկայացուցիչ
Խաչանդիներու ժամանակաւոր
նրանացուցիչ: Անդքանդը Արդուման-
նի և Արտաքին Գործոց Նախարարի
սեփականեր Գէորգ Ղաղինեանի, Արման
հաւարդեանի եւ Արման Կիրակոսեանի:

Հայեր քան ամիս մը Գորիսի ստեղծա-
րական հետրոնը մնալէ եւք արցախի
որ եւ վաստուղ 41 երախաներ վերա-
բարձած են, Մանուկները հոգ բերած էին
Անդասը ընկերակցութեան անդամ
Մարտ Թոնին եւ Գորիսի Գթութեան
նրանիական Ընկերութիւնը: Արմէն
լուր թափուած է որպէսի բարութիւնը
համաներու հոգեկան վիճակը:

Անձին ամիս մը Գորիսի ստեղծա-
րական հետրոնը մնալէ եւք արցախի
որ եւ վաստուղ 41 երախաներ վերա-
բարձած են, Մանուկները հոգ բերած էին
Անդասը ընկերակցութեան անդամ
Մարտ Թոնին եւ Գորիսի Գթութեան
նրանիական Ընկերութիւնը: Արմէն
լուր թափուած է որպէսի բարութիւնը
համաներու հոգեկան վիճակը:

ԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՑԿՈՒՄԻՒՐԵՆ առջի օր, Յուլիս 27,

արմակուցան Սոյուզ - ԹՄ 15 հրթիւր,

որ երեք այլ հարանաւորդներէն մէկը Թը-

րանացի է Մէջէլ Թոնեինի: Այս մաս-

նականութեան համար Թըրանա 79,2 միլիոն

ֆրանք վարեկ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐԱՐԱՐ ԱՐՄԵՆԻԱ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐԱՐԱՐ ԱՐՄԵՆԻԱ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԸՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՍՓԻՇՄՎԻ

ՀԱՄԱՐ

«Էջմիածին» հանդէսի 1991-ի Նոյեմբեր - Դեկտեմբեր միացեալ թիւին մէջ (արպագուած՝ 1992-ի Ապրիլին եւ Թրանսահամաձաւ, աւելի ուշ) Հրատարակուած է «Հայաստանի Հայրապետութեան եւ Ներքին Սփիւռքի տարածքի վրայ գործող Հայաստանի Ապահեալի Սուրբ Եկեղեցի կանոնադրութիւն», մշակուած՝ Վեհապատ Հայրապետին նշանակած յանձնախումբի մը կողմէ, եւ վաւերացուած՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետի բարձր տնօրինութեամբ, ինչպէս բացատրուած է նախարանին մէջ:

Կանոնադրութիւնը կիրառութեան մէջ է զրուած երեք տարուան փորձարշանի մը համար, սպասելով՝ որ Հայ Եկեղեցւոյ ամբողջ կառոյցի նուրբագետութիւնն ու զործունէութիւնը կանոնակարգով ընդհանուր կանոնադրութիւն մը կենաքի կոչուի եւ տնօրինուի, նոյնպէս Ամենայն Հայոց Հայրապետին կողմէ, առաջնորդուով «մէկ արդ, մէկ եկեղեցի» տեսականին, ինչպէս կը ճշգէ նախարանը:

Ուստի, ինդրոյ սուարկայ Կանոնագուութիւնը կը չահարդրուէ Արտաքին ըլլիւրուքի Հայերը եւս:

Որպէսզի զիւրաւ համեցուին այս նոր կանոնադրութեամբ հաւատառուող հիմնական սկզբունքները, հարկ է նախ ամփոփ կերպով աչքի անցընել Սփիւռքի մէջ ցարդ կերպարուի զրութիւնը, որ ձեւարանուած է Թրահայոց 1860-ի Աղդային Սահմանադրութեամբ:

Եկեղեցին, բառին բուն իմաստով ըլլալով հաւատացեաներու հաւագականութիւնը, իր մէջ կը սպարփակէ աշխարհաւական կան եւ կրօնական բոլոր Հայ ժրիական պարուղութիւնը, որ պահպահուի կողմէ նախարանի մը կողմէ:

Եկեղեցին բուն իմաստով համար, միջնական պէտք է ճշգել թիւ «օղին Ազատութեան կամ Կազմակերպութիւններու Մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան Գերազոյն Խորհուրդին կողմէ հայն հայակուած 1991 Յունիս 17 թուակիր օրէնքին համաձայն, պատմականորէն կանոնացեալ որեւէ Սուրբ Գրքի վրայ հիմնուած - եւ կարդ մը պայմաններ յարգու - նուազանոյնը 50 հաւատացեաներ միանալով կը բարեւան պէտութեան կողմէ օրինապէս հայն ցարդ որպէս կրօնական կազմակերպութիւն:

Այսուհանդեմ, օրէնքը կը ճանչնայ առաջանական պէտք Հայաստանի Առաջապահական Եկեղեցին, զայն ընդունելով իր Ազգային Եկեղեցի, որ ունի կարդ մը պայմանական առաքելութիւններու առաջարար միանալու մէջ առաջարար միանալու մը պահպահութիւնը, եւ կը վայելէ պետական պաշտամութիւնը, միջազգային իրաւունքն ուսանմաններու մէջ:

Համայնքի այն անդամը, որ կը գտնուի Հայ Եկեղեցիի կանոններուն հակառակ ընթացքի մէջ, կրօնայ զրկուիլ անդամակցութեանը մը կողմէ լինորուած թիւամական Առաջնորդի մը գլխաւորութեանը, և թեմական Վարչութիւնը մը միջոցաւ:

Թեմ մը կը կառավարուի գարձեալ ժողովուրդին կողմէ լինարուած Թեմական Խորհուրդի մը կողմէ (Թաղական կամ Միարան Խորհուրդի) որ պահպահուի թաղին կամ շրջանին ժողովուրդին: Այդ խորհուրդն է որ կը մարտէ Եկեղեցիի Հոգիւրը:

Թեմ մը կը կառավարուի գարձեալ ժողովուրդին կողմէ լինարուած Թեմական Խորհուրդի մը կողմէ, որ կը գործէ առ համար իր կողմէ լինորուած թիւամական Առաջնորդի մը գլխաւորութեանը, և թեմական Վարչութիւնը մը միջոցաւ:

Հետեւարար, բոլոր իրաւուառ ժողովները եւ կրօնական ու աշխարհական պաշտօնեաները կ'ընտարուին ուղարկի ժողովուրդին կողմէ լինորուած թիւամական Առաջնորդի մը գլխաւորութեանը, և պահպահութեան սահմանի: Վեհապատ Հայրապետը կողմէ նշանակուած ժողովներու, Խորհուրդներու մը կը բարձր աշխատունէն:

Ի գորու գրուած Նոր Կանոնադրութիւնը կը սահմանէ այլ տնօրինութիւն:

Այսպէս, Թեմական Առաջնորդները կը նշանակուին Ամենայն Հայոց Հայրապետամին կողմէ, իր անոր ներկայացարաւութեան տեսութիւններն ասհմանի: Վեհապատ Հայրապետը կրօնայ պահտունէն եւ կանչել Թեմական Առաջնորդները:

Թեմի գարչութիւնը կը վարէ Թեմական Առաջնորդը:

Թեմական ներկայացուցչական ժողովը կը կազմուի իրաւուանչիւր Ծուլիքի (Թաղի) կողմէ լինարուած երկու ներկայացուցչիչներէ, մէկը՝ Հոգիւրը կողմէ աշխարհական:

Այս ժողովը, Թեմական Առաջնորդի կողմէ ներկայացուած կրկնանուն ցանկի մը գրային չորս տարուան համար կ'ընտար:

4 աշխարհական եւ 3 հոգեւորական անդամներէ: Թեմական Առաջնորդը ի յառաջագունէ մաս կը կազմէ խորհուրդին եւ մայուն նախագահն է: Նախագահը չի մասնակցիր քուէարկութեան, բայց ըլլուներու հաւատաբութեան պարագային, նախագահուողն ձախնը գերազիւր:

Իրաւուանչիւր ծխական - եկեղեցական համայնք իր գլուխը ունի Հոգիւրը Հոգիւրը, նախարանէում մը կողմէ: Խամայնքը կը կառավարուի Ծխական (Թաղական) Խորհուրդի մը, որ արդէն կը գործէ եւրոպական կարգ մը Պետութիւններու կազմուած է ներկայացուած կրկնանուն ցանկին վարչութիւնը:

Հայաստանի Հոգիւրը Եկեղեցին անդամ է իրաւուանչիւր Հայ անհատ, որ մէկառուած է նուրբագետութիւնն ու զործունէութիւնը կանոնակարգով ընդհանուր կանոնական կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայականի ըլլալու համար, միջնական պէտք է ճշգել թիւ «օղին Ազատութեան կամ Կազմակերպութիւններու Մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան Գերազոյն Խորհուրդին կողմէ հայն հայակուած 1860 արձանագրութիւնը:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

(Համականի ըլլալու համար, միջնական պէտք է ճշգել թիւ «օղին Ազատութեան կամ Կազմակերպութիւններու Մասին» Հայաստանի Հանրապետութեան Գերազոյն Խորհուրդին կողմէ հայն հայակուած 1860 արձանագրութիւնը:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէկ առաջարար կամ կողմէ Հոգիւրը Հոգիւրը նկատմամբ մէջ:

Հայ Եկեղեցիի անդամներու խորհրդը, որ կը ցանկայ կազմակերպութիւն իրը Եկեղեցական համայնք, զրաւոր կը դիմէ Թեմական Առաջնորդի մը կը գրակար առաջարար

